

ພູມິສາດເສດຖະກິດໂລກ

1. ຄວມສຳຄັນຂອງພູມິສາດເສດຖະກິດໂລກ

ພູມິສາດເສດຖະກິດໂລກເປັນວິຊາໜຶ່ງ ຂອງພູມິສາດມະນຸດ ທີ່ສຶກສາເຖິງຮູບແບບ ແລະ ຂະບວນການປ່ຽນແປງ ຂອງກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດເທິງໜ້າໂລກ ແລະ ຍັງສຶກສາເຖິງ ປັດໃຈ ແຮງກະຕຸ້ນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດຮູບແບບ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງກິດຈະກຳເຫຼົ່ານັ້ນ. ດັ່ງນັ້ນການສຶກສາພູມິສາດເສດຖະກິດ ຈຶ່ງເປັນການສຶກສາ ແລະ ວິເຄາະເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈບັນຫາຄື:

1. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດນັ້ນມີຫຍັງແດ່? ແລະ ມີທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃສ?
2. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດນັ້ນຕັ້ງຢູ່ບ່ອນນັ້ນໄດ້ແນວໃດ?
3. ເປັນຫຍັງກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດເຫຼົ່ານັ້ນມີທີ່ຕັ້ງຢູ່ບ່ອນນັ້ນ?
4. ມີປັດໃຈຫຍັງແດ່ທີ່ພາໃຫ້ມີທີ່ຕັ້ງທາງເສດຖະກິດ ແລະ ການປ່ຽນແປງທີ່ຕັ້ງເຫຼົ່ານັ້ນ
5. ການປ່ຽນແປງ ແລະ ການແຈກຢາຍໃນດ້ານພື້ນທີ່ ຂອງກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດນັ້ນມີຜົນກະທົບຕໍ່ປະຊາກອນ, ສະພາບແວດລ້ອມ, ເສດຖະກິດສັງຄົມ... ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວແນວໃດ?
6. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດເຫຼົ່ານັ້ນມີການພັດທະນາ ຫຼື ມີການປ່ຽນແປງໃນດ້ານຮູບແບບ ແລະ ການແຈກຢາຍໃນພື້ນທີ່ນັ້ນແນວໃດ?
7. ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງບັນດາຂະແໜງຜະຫຼິດຕ່າງໆໃນພື້ນທີ່ນັ້ນມີແນວໃດ?
8. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນນັ້ນເໝາະທີ່ສຸດແມ່ນຄວນຕັ້ງຢູ່ໃສ?

ສະຫຼຸບແລ້ວພູມິສາດໃນປັດຈຸບັນ ແມ່ນເວົ້າເຖິງການຈັດການພື້ນທີ່. ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດເທິງພື້ນທີ່, ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການແຜ່ຂະຫຍາຍເສດຖະກິດໂລກ.

ປະເພດຂອງກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດມີ 3 ປະເພດຄື

- ການຜະຫຼິດ
- ການແລກປ່ຽນ ແລະ ການບໍລິການ
- ການບໍລິໂພກ

ທິດທາງໃນການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ໃນວິຊາພູມິສາດເສດຖະກິດໂລກ ແມ່ນເລີ່ມມາແຕ່ຊຸມປີ 70 ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນມີຫຼາຍດ້ານທີ່ສຶກສາດັ່ງນີ້:

1. ເນັ້ນການສຶກສາໃນລະດັບນ້ອຍເຊັ່ນ: ການສຶກສາໃນລະດັບຊຸມຊົນ, ກຸ່ມຂະໜາດນ້ອຍ ທັງນີ້ກໍ່ເພື່ອຜົນດ້ານການປະຍຸກເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນຕົວຈິງໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄອງ.

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

✓ 2. ເນັ້ນການສຶກສາດ້ານພຶດຕິກຳເຊັ່ນ: ການສຶກສາການຕັດສິນໃຈຂອງຊາວກະສິກອນ ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ເຂົ້າໃນການປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດ. ການສຶກສາທາງທຸລະກິດອຸດສາຫະກຳຕ່າງໆວ່າ: ທຸລະກິດທາງອຸດສາຫະກຳຈະຕັ້ງຢູ່ບ່ອນໃດ? ມີວິທີການຕັດສິນໃຈແນວໃດ? ຕະຫຼອດຮອດການສຶກສາພຶດຕິກຳຂອງຜູ້ບໍລິໂພກ.

✓ 3. ເນັ້ນການສຶກສາທາງທິດສະດີ ຊຶ່ງເປັນວິທີທາງນາມມະທຳຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະໃນຍາມສ້າງຮູບແບບອຸດົມຄະຕິຂັ້ນພາຍໃຕ້ສະພາບແວດລ້ອມຖືກຄວບຄຸມ ແລະ ປຽບທຽບໃນຮູບອຸດົມຄະຕິກັບຮູບແບບສະພາບຄວາມເປັນຈິງ

✓ 4. ເນັ້ນການສຶກສາກ່ຽວກັບທີ່ຕັ້ງພູມິສາດ ທີ່ເໝາະສົມສຳຫຼັບກິດຈະກຳ ການການສາທາລະນຸປະໂພກ, ຜົນກະທົບຂອງການບໍລິການ, ທິດສະດີທາງເສດຖະສາດ ແລະ ນະໂຍບາຍອື່ນໆ.

✓ 5. ເນັ້ນການສຶກສາກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທາງລົບຂອງກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດ ຕໍ່ສັງຄົມເຊັ່ນ: ມົນລະພິດຈາກໂຮງງານອຸດສາຫະກຳທີ່ມີຕໍ່ປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

6. ເນັ້ນການສຶກສາຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຂອງການພັດທະນາເສດຖະກິດ ລະຫວ່າງພູມິພາກ, ປະເທດ , ລະຫວ່າງເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ.

7. ເນັ້ນການສຶກສາເພື່ອຊອກຫາທິດທາງແກ້ໄຂບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດເພື່ອນຳຜົນໄປນຳໃຊ້ໃນການວາງແຜນ ແລະ ການວາງນະໂຍບາຍ ກ່ຽວກັບກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດ.

ເມື່ອຈຳແນກຕາມລັກສະນະຂອງກິດກຳທາງເສດຖະກິດສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 5 ກຸ່ມຄື:

1) ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຂັ້ນທີ່ 1 ແມ່ນກິດຈະກຳທີ່ນຳເອົາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດມານຳໃຊ້ໂດຍກົງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນກິດຈະກຳແບບດັ້ງເດີມເຊັ່ນ: ການກະເສດ, ການຂຸດຄົ້ນໄມ້... ຊຶ່ງເປັນກິດຈະກຳທີ່ຕິດພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມໂດຍກົງ

2) ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຂັ້ນ 2 (Secondary economic activities): ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ແມ່ນການຜະລິດທີ່ແປຮູບວັດຖຸດິບເພື່ອໃຫ້ເປັນສິນຄ້າສຳເລັດຮູບ ແລະ ເຄິ່ງສຳເລັດຮູບ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຜະລິດຕະພັນທີ່ມີມູນຄ່າສູງຂຶ້ນ ແລະ ມີປະໂຫຍດສູງ. ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ໄດ້ແກ່: ອຸດສາຫະກຳ, ກະສິກຳ, ການກໍ່ສ້າງ... ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນພົບຢູ່ເຂດຕົວເມືອງ ແລະ ຊານເມືອງ.

3) ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຂັ້ນທີ່ 3 (Tertiary economic activities): ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ແມ່ນການແຈກຈ່າຍ, ເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ການບໍລິໂພກສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການ. ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ໄດ້ແກ່: ການຄ້າ, ການຕະຫຼາດ, ການບໍລິການ, ການຂົນສົ່ງ. ໃນປະເທດທີ່ພັດທະນາ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ແລ້ວ, ແຮງງານໃນພາກສ່ວນນີ້ມີອັດຕາສ່ວນສູງ. ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນພົບຢູ່ໃນ ເຂດຕົວເມືອງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຕົວເມືອງຂະໜາດໃຫຍ່.

4) ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຂັ້ນທີ່ 4 (Quaternary economic activities)

ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ແມ່ນກິດຈະກຳບໍລິການດ້ານການລວບລວມ, ແຈກຢາຍ ແລະ ການ ຈັດການຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການຄວບຄຸມທຸລະກິດຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການບໍລິຫານດ້ານການຜະລິດ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍການບໍລິຫານກ່ຽວກັບການວາງແຜນ, ການຈັດການ, ກິດໝາຍ, ການເງິນ, ການ ທະນາຄານ, ການປະກັນກິດຈະການສຳນັກງານ ແລະ ການບັນຊີສຳລັບບໍລິສັດຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ໜ່ວຍງານບໍລິຫານຂອງລັດຖະບານທີ່ເປັນຮູບແບບປົກກະຕິ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງລວມເຖິງ ກິດຈະ ກຳດ້ານບໍລິການລະຫວ່າງຄົນຕໍ່ຄົນເຊັ່ນ: ການປິ່ນປົວ, ການສອນໜັງສື... ກິດຈະກຳປະ ເພດນີ້ສ່ວນຫຼາຍພົບຢູ່ຕາມຕົວເມືອງຂະໜາດໃຫຍ່ໃນປະເທດອຸດສາຫະກຳ ທີ່ມີຄວາມຈະເລີນ ກ້າວໜ້າ ທາງດ້ານເຕັກໂນໂລຊີ.

5) ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຂັ້ນທີ່ 5 (Quinary economic activities)

ກິດຈະກຳປະເພດນີ້ເປັນຮູບແບບສະເພາະຂອງກິດຈະກຳແປຮູບ ຫຼື ຈັດການຂໍ້ມູນຂ່າວ ສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກິດຈະກຳການຕັດສິນໃຈ ໃນດ້ານຂໍ້ມູນຂ່າວສານຂອງຜູ້ບໍລິຫານ, ຜູ້ຈັດການ ແລະ ກິດຈະກຳຂອງນັກວິໄຈຕະຫຼອດຮອດເຈົ້າໜ້າທີ່ລະດັບສູງຂອງລັດ ແລະ ນັກການສຶກສາ. ກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ມີຮູບແບບທີ່ແນ່ນອນ, ວຽກບໍ່ປົກກະຕິ ແລະ ມີລັກສະນະສ່ວນບຸກຄົນສູງ. ສັດ ສ່ວນຂອງແຮງງານໃນກິດຈະກຳນີ້ມີໜ້ອຍ.

ພາກທີ I ຂະແໜງກະສິກຳການກະກຳ

ບົດທີ 1 ວ່າດ້ວຍການກະສິກຳ

ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຂັ້ນທີ່ 1 ຫຼື ຂັ້ນພື້ນຖານ (Primary Economic Activity) ແມ່ນ ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍການປູກ (Cultivation) ແລະ ການລ້ຽງສັດ (Animal husbandry) ຊຶ່ງມີຈຸດໝາຍຜະລິດອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ.

ການກະສິກຳເປັນກິດຈະກຳພື້ນຖານທີ່ສຸດ ແລະ ເປັນກິດຈະກຳທີ່ປ່ຽນແປງສະພາບແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດບົນໜ້າໂລກນີ້ຫຼາຍທີ່ສຸດ ເພາະເປັນກິດຈະການທາງເສດຖະກິດທີ່ກວມເອົາເນື້ອທີ່ອັນກວ້າງຂວາງໃນຂອບເຂດທົ່ວໂລກ.

1. ຄຸນລັກສະນະຂອງການກະເສດ (ກະສິກຳ)

1. ການກະເສດມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ການມີຊີວິດຂອງມະນຸດ.
2. ແມ່ນການຜະລິດເພື່ອຄົງຊີບ ຊຶ່ງບໍ່ແມ່ນການຜະລິດສະເພາະເພື່ອຄົງຊີບຢ່າງດຽວ. (ກະສິກຳກະເສດ)
3. ແມ່ນກິດຈະກຳທີ່ໂດດເດັ່ນ ແລະ ສຳຄັນທີ່ສຸດໃນພື້ນທີ່ຊົນນະບົດ.
4. ເປັນກິດຈະກຳທີ່ໃຊ້ແຮງງານຄົນຫຼາຍຕໍ່າທຽບໃສ່ກິດຈະກຳໃນດ້ານອື່ນ ແຕ່ຜົນຜະຫຼິດພັດໜ້ອຍກວ່າກິດຈະກຳອື່ນໆ. (35 - 45% ຂອງແຮງງານໃນໂລກແມ່ນເຮັດວຽກກະສິກຳ).
5. ໃນຫຼາຍປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ, ການຜະລິດກະສິກຳແມ່ນມີມູນຄ່າກວມເອົາສ່ວນໃຫຍ່ ຂອງລາຍໄດ້ປະຊາຊາດ.
6. ປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ, ມູນຄ່າການຜະລິດທາງກະສິກຳຈະມີອັດຕາສ່ວນໜ້ອຍຂອງມູນຄ່າຜະລິດຕະພັນລວມຍອດຂອງຊາດ (GDP) ໃຊ້ແຮງງານໃນລະຫວ່າງ 10% ແຕ່ກວມເນື້ອທີ່ອັນກວ້າງຂວາງ.
7. ການກະເສດແມ່ນອີງໃສ່ມູນສ່ວນຂອງທຳມະຊາດເປັນຕົ້ນຕໍ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງມັກປະເຊີນກັບຄວາມຫຼົ້ມຈົມ ຫຼື ເສຍຫາຍ.
8. ການກະເສດແມ່ນກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດທີ່ໃຊ້ພື້ນທີ່ແບບກະຈາຍ ແລະ ໃຊ້ເນື້ອທີ່ອັນກວ້າງຂວາງ.

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

9. ການກະເສດມີຫົວໜ່ວຍຜະລິດເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ມີຫຼາຍລະດັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ (ຂະໜາດຂອງການຜະລິດແຕກຕ່າງກັນ).

ມີຕັ້ງແຕ່ໜ້ອຍກວ່າ 1 hectare ຈົນຮອດມີຫຼາຍກວ່າ 1000 hectare
1 hectare = 6.25 ໄຫຼ່

10. ຜູ້ປະກອບອາຊີບທາງການກະສິກຳນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີລະດັບຕ່ຳກວ່າຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກອື່ນ.

11. ການກະເສດມີຜົນຜະລິດທາງພືດ ແລະ ສັດຫຼາຍຊະນິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນໃນພື້ນທີ່ດຽວກັນ. (ຍົກເວັ້ນກິດຈະກຳທີ່ໃຫຍ່)

12. ການກະເສດມີຄຸນລັກສະນະທາງຊີວະວິທະຍາ (ເປັນໄປຕາມເວລາ)

13. ກິດເກນ ຫຼື ຫຼັກການທີ່ໃຊ້ໃນການອະທິບາຍທີ່ຕັ້ງ ແລະ ການກະຈາຍຂອງກິດຈະກຳການກະເສດນັ້ນບໍ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນຄືກິດຈະກຳອື່ນ (ເວົ້າເຖິງວິທີການຈັດວາງ).

14. ການເລືອກທີ່ຕັ້ງທາງການກະເສດແມ່ນຍາກກວ່າກິດຈະກຳທາງອຸດສາຫະກຳ.

15. ການກະເສດແມ່ນການຜະລິດເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ຜະລິດ ຫຼື ເພື່ອການບໍລິໂພກ.

2. ການປະຕິວັດທາງເສດຖະກິດ (Agriculture Revolution)

ມະນຸດເຮົາໄດ້ເລີ່ມດຳເນີນການຜະລິດກະສິກຳປະມານ 10.000 - 12.000 ປີມາແລ້ວ ຊຶ່ງຖືວ່າເປັນການປະຕິວັດທາງການກະເສດຄັ້ງທຳອິດ ນັບແຕ່ມະນຸດເລີ່ມເອົາຊະນະ ກັບສະພາບແວດລ້ອມທາງທຳມະຊາດ, ສາມາດຄວບຄຸມການຜະລິດອາຫານ ແລະ ເລີ່ມທຳການປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງ ສັດ.

ການປະຕິວັດທາງການກະສິກຳມີ 3 ຄັ້ງ, ແຕ່ລະຄັ້ງມີລັກສະນະສຳຄັນດັ່ງນີ້ :

1. ການປະຕິວັດການກະສິກຳຄັ້ງທີ 1

ແມ່ນເມື່ອປະມານ 10.000 - 12.000 ປີກ່ອນນີ້ ໂດຍການເລີ່ມປູກຝັງ ແລະ ການກະຈາຍ (ຂະຫຍາຍ) ຊຶ່ງເກີດຂຶ້ນຢູ່ ຢູລົບ, ອາຊີໃຕ້, ອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ແລະ ອາຊີຕາເວັນອອກ. ຈຸດ ໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງການປະຕິວັດການກະເສດຄັ້ງທຳອິດນີ້ແມ່ນເພື່ອຜະລິດອາຫານເພື່ອຄົງຊີບ ແລະ ເພື່ອການບໍລິໂພກໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ຄຸນລັກສະນະຂອງການປະຕິວັດການກະເສດຄັ້ງນີ້ມີ 4 ຢ່າງຄື :

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

- 1) ມີການເລືອກຊະນິດພືດເພື່ອປູກເຊັ່ນ : ເຂົ້າ, ມັນຊະນິດຕ່າງໆ ແລະ ເລືອກສັດເພື່ອລ້ຽງເຊັ່ນ : ໝູ, ແກະ, ແບ້, ງົວ... ເພື່ອນຳມາລ້ຽງ .
- 2) ການກະເສດໄດ້ເຂົ້າໄປແທນທີ່ການລ່າສັດ, ການເກັບຈາກທຳມະຊາດ ແລະ ເປັນພື້ນຖານຂອງການຕັ້ງຖິ່ນຖານ.
- 3) ສັງຄົມການກະເສດໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ໄດ້ຮັບການອຸດໜູນຄຳຈຸນການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ.
- 4) ການກະເສດມີລັກສະນະເພື່ອຄົງຊີບ, ມີການໃຊ້ແຮງງານຫຼາຍ (Labor intensive), ເຕັກນິກຕ່ຳ ແລະ ລະບົບການຖືຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຍັງເປັນຂອງຊຸມຊົນ (Communal tenure).

2. ການປະຕິວັດການກະສິກຳຄັ້ງທີ 2

ແມ່ນໃນໄລຍະ 200 - 300 ປີກ່ອນນີ້ (ປະມານປີ 1650) ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວໃນສະຕະວັດທີ່ 18 ໂດຍຫັນປ່ຽນຈາກການຜະລິດເພື່ອຄົງຊີບມາເປັນການຜະລິດເພື່ອການຄ້າ (Subsistence production - Commercial production) ຊຶ່ງເກີດຂຶ້ນຢູ່ ຢູລົບຕາເວັນຕົກ ແລະ ອາເມລິກາເໜືອ. ເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍຂອງການປະຕິວັດຄັ້ງທີ 2 ນີ້ແມ່ນເພື່ອຜະລິດໃຫ້ຫຼາຍ (ເຫຼືອຄວາມຕ້ອງການ) ເພື່ອຂາຍເອົາເງິນ.

ຄຸນລັກສະນະຂອງການປະຕິວັດການກະເສດຄັ້ງທີ 2 ມີ 4 ປະການຄື :

- 1) ພັດທະນາປັບປຸງການຜະລິດເພື່ອການຄ້າ ແລະ ການຜະລິດເພື່ອກິດຈະການ ທາງອຸດສາຫະກຳ ພ້ອມທັງພັດທະນາໃນດ້ານເມັດພັນພືດ ແລະ ພັນສັດລ້ຽງ.
- 2) ພື້ນທີ່ວ່າງເປົ່າໃນເຂດຟາມກາຍມາເປັນບ່ອນປູກພືດແບບໝູນວຽນ.
- 3) ມີການແບ່ງງານການກະເສດ.
- 4) ການກະເສດເພື່ອການຄ້າ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນ ໂດຍການນຳໃຊ້ເຕັກນິກ ເພື່ອຊ່ວຍແຮງງານຄົນ ແລະ ສັດ.

3. ການປະຕິວັດການກະສິກຳຄັ້ງທີ 3

ແມ່ນປະກົດຂຶ້ນມາລະຍະທ້າຍຂອງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 1 (ລະຫວ່າງ 1928) ຫຼືເມື່ອ 60 - 70 ປີກ່ອນນີ້ ເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນຢູ່ ອາເມລິກາເໜືອ, ເອີລົບຕາເວັນຕົກ, ເອີລົບຕາເວັນອອກ ແລະ ລັດເຊຍ. ເປົ້າໝາຍຕົ້ນຕໍແມ່ນເພື່ອລຸດຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.

ຄຸນລັກສະນະສຳຄັນຂອງການປະຕິວັດການກະເສດຄັ້ງທີ 3 ມີ 4 ປະການຄື :

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

- 1) ມີການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີໃນດ້ານການກະເສດໃນລະດັບສູງເຮັດໃຫ້ການປະສົມປະສານການຜະລິດທາງການກະເສດເຂົ້າສູ່ລະບົບອຸດສາຫະກຳອາຫານຢ່າງເຕັມຮູບແບບ.
- 2) ເນັ້ນທາງປະສິດທິພາບຂອງການຜະລິດ ແລະ ການຜະລິດເພື່ອກຳໄລ.
- 3) ເປັນການຜະລິດຂະໜາດໃຫຍ່, ມີການປະຢັດ, ຈັດລະດັບເສດຖະກິດ ເພື່ອລຸດຕົ້ນທຶນການຜະລິດ - ເນັ້ນການໃຊ້ທຶນຫຼາຍ (Capital intensive), ໃຊ້ເຄື່ອງຈັກແທນການນຳໃຊ້ແຮງງານຄົນມີການນຳໃຊ້ເຕັກນິກສະໄໝໃໝ່ ແລະ ມີການໃຊ້ພະລັງງານເຂົ້າໃນການຜະລິດ.
- 4) ເນັ້ນການຜະລິດເປັນວິຊາສະເພາະໃນລະດັບຂະໜາດໃຫຍ່.

ນັບແຕ່ໄລຍະຂອງກາງສະຕະວັດທີ່ 20 ເປັນຕົ້ນມາ, ໄດ້ມີການພັດທະນາ ແລະ ປັບປຸງການກະເສດຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ. ການໃຊ້ເຄື່ອງຈັກເຂົ້າໃນການຜະລິດກະສິກຳນັບມື້ຫຼາຍຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ການໃຊ້ແຮງງານໜ້ອຍລົງ - ສາມາດເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດກະສິກຳເພີ່ມຂຶ້ນ. ຄຽງຄູ່ກັບການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການຜະລິດກະສິກຳນີ້ພາໃຫ້ຫຼາຍບໍລິເວນຂອງໂລກກໍ່ໃຫ້ເກີດມີບັນຫາຕໍ່ດິນ, ນ້ຳ, ມົນພາວະທາງສະພາບແວດລ້ອມ ອັນເນື່ອງມາຈາກການໃຊ້ສານເຄມີ ແລະ ປຸຍເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ.

3. ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການກະເສດ (The Diffusion of Agriculture)

ແຫຼ່ງກຳເນີດຂອງການກະເສດ ຫຼື ແຫຼ່ງທຳອິດທີ່ມີການປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດ ມີຫຼາຍບໍລິເວນເຊັ່ນ: ດິນແດນລ້ອງແມ່ນ້ຳ Tigris & Euphrat ຢູ່ປະເທດອີຣັກໃນປັດຈຸບັນ ຫຼື Fretile Crecent, ອາຊີຕອນກາງ, ພາກເໜືອຂອງຈີນ, ອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້, ເອທິໂອປີ, ລ້ອງແມ່ນ້ຳນິນ, ອາຟຣິກາຕາເວັນຕົກ, ອາເມຣິກາກາງ, ເຂດເໜືອຂອງສາຍພູ Andes, ພາກຕາເວັນອອກຂອງອາເມຣິກາໃຕ້.

ຊະນິດພືດທີ່ປູກ ແລະ ສັດທີ່ລ້ຽງໃນບໍລິເວນເຫຼົ່ານັ້ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນອັນເນື່ອງມາຈາກສະພາບພູມິປະເທດ, ດິນ, ນ້ຳ, ພູມອາກາດ, ວັດທະນະທຳ... ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ສະເພາະຢູ່ອາຊີໃຕ້ ແລະ ອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ພືດທີ່ປູກໃນສະໄໝນັ້ນແມ່ນ: ເຂົ້າ, ຝ້າຍ, ກ້ວຍ, ອ້ອຍ, ພິກໄທ, ໝາກສົ້ມຊະນິດຕ່າງໆ, ຜັກຕ່າງໆ, ໝາກເຂືອ, ໝາກມ່ວງ, ເຜືອກ, ຊາ, ມັນດ້າງ, ໝາກຖ່ວງ, ແຕງກວາ, ໝາກພ້າວ, ປ່ານ, ບໍ... ສ່ວນສັດລ້ຽງໄດ້ແກ່: ງົວ, ໄກ່, ເປັດ, ຫ່ານ, ໝູ, ໝາ, ແລະ ແມວ.

ທິດທາງ ແລະ ພື້ນທີ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການກະເສດຈາກແຫຼ່ງກຳເນີດໃນ 10 ບໍລິເວນດັ່ງກ່າວໄປສູ່ບໍລິເວນ ຫຼື ເຂດອື່ນນັ້ນແມ່ນ:

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

- 1) ຈາກ Eutile Crecent (ດິນແດນຂອງປະເທດອີຣັກໃນປະຈຸບັນ) ເຂົ້າສູ່ຢູລິບຕາເວັນອອກ, ຢູລິບກາງ, ຢູລິບຕາເວັນຕົກ, ຢູລິບໃຕ້ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຂອງອາຟຣິກາ.
- 2) ຈາກອາຊີກາງເຂົ້າສູ່ອັຟການິສະຖານ, ອີຣານ ແລະ ລັດເຊຍ.
- 3) ຈາກເຂດເໜືອຂອງຈີນເຂົ້າສູ່ສ່ວນອື່ນໆຂອງຈີນ ແລະ ອາຊີຕາເວັນອອກ.
- 4) ຈາກອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ເຂົ້າສູ່ສ່ວນອື່ນໆ ຂອງແຫຼມອິນດູຈີນ, ຈີນຕອນໃຕ້, ພາກກາງຂອງຈີນ, ຕີເບດ, ອາຊີໃຕ້ ແລະ ອາຟຣິກາ.
- 5) ຈາກເອທິໂອປີເຂົ້າສູ່ພາກກາງຂອງອາຟຣິກາ ລ້ອງແມ່ນ້ຳກອງໂກ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກຂອງອາຟຣິກາ.
- 6) ຈາກລ້ອງແມ່ນ້ຳນິນເຂົ້າສູ່ເຂົ້າສູ່ພາກຕາເວັນອອກຂອງອາຟຣິກາ.
- 7) ຈາກພາກຕາເວັນຕົກຂອງອາຟຣິກາ (ປະເທດ) ເຂົ້າສູ່ແຄມຝັ່ງມະຫາສະໝຸດອັດລັງຕິກ.
- 8) ຈາກອາເມຣິກາກາງເຂົ້າສູ່ເມັກຊິກໂກ ແລະ ອາເມຣິກາເໜືອ.
- 9) ຈາກເຂດເໜືອຂອງສາຍພູອານເດສ (Andes) ເຂົ້າສູ່ເບື້ອງໃນຂອງອາເມລິກາໃຕ້.
- 10) ຈາກພາກຕາເວັນອອກຂອງອາເມລິກາໃຕ້ເຂົ້າສູ່ເບື້ອງໃນຂອງອາເມລິກາໃຕ້.

ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການກະເສດຈາກແຫຼ່ງກຳເນີດເຂົ້າສູ່ດິນແດນໃກ້ຄຽງ ແມ່ນດຳເນີນໄປ ຫຼື ເປັນໄປຊ້າ. ນັກບູຮານຄະດີໄດ້ຄຳນວນໄວ້ວ່າ: ໃຊ້ເວລາດົນເຖິງ 3.000 ປີ (ລະຫວ່າງ 6.000 BC - 3.000 BC).

ການປູກຝັງແບບຢ້າຍທີ່ ເຊິ່ງຂະຫຍາຍຕົວຈາກດິນແດນຕາເວັນອອກກາງ ລຽບໄປຕາມຝັ່ງແມ່ນ້ຳດານູບ ແລະ ແມ່ນ້ຳແຮງ, ໃຊ້ເວລາອີກ 1.000 ປີ ຈຶ່ງໄປເຖິງພາກໃຕ້ປະເທດອັງກິດ.

ໃນລະຫວ່າງ ຄ.ສ 1500 ການກະເສດໄດ້ແຜ່ຂະຫຍາຍໄປທົ່ວໂລກ (ຍົກເວັ້ນໝູ່ເກາະທາງທິດຕາເວັນອອກຂອງອິນເດຍ ແລະ ອິດສະຕາລີ ເຊິ່ງມາຮອດກາງສະຕະວັດທີ່ 17 ຈຶ່ງມີ).

ເວົ້າລວມແລ້ວ, ກິດຈະກຳທາງກະສິກຳເປັນກິດຈະກຳທີ່ເກົ່າແກ່ທີ່ສຸດ ເປັນກິດຈະກຳທີ່ຄວບຄຸມພື້ນທີ່ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ຊຶ່ງແຈກຢາຍຢູ່ທົ່ວໂລກ, ເປັນກິດຈະກຳທີ່ມີຄວາມສຳພັນກັບສະພາບແວດລ້ອມຫຼາຍທີ່ສຸດ.

ການກະສິກຳເປັນທັງວິຖີຊີວິດ ແລະ ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດ, ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍຊະນິດ ແລະ ຮູບແບບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

4. ການປະຕິວັດຂຽວ (Green Revolution)

4 ອິດທິພົນ
ເປົ້າ ສາລິ, ສິດທິພົນ, ພົນພົນເພີ (ສິດທິ) ສິດທິ
ເອີ້ນກິດຈະກຳ - ກິດຈະກຳ - ກິດຈະກຳ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ນັບຕັ້ງແຕ່ຊຸມປີ 60 ຂອງສະຕະວັດທີ່ 20 ເປັນຕົ້ນມາ ການປະຕິວັດຂຽວເປັນທີ່ຍອມຮັບ ຂອງບັນດາປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ - ເພາະວ່າການປະຕິວັດຂຽວເປັນວິທີການເພີ່ມຜົນຜະລິດ ທາງກະ ສິກຳ.

ສາຍເຫດ ທີ່ມີການປະຕິວັດຂຽວນີ້ກໍ່ເນື່ອງຈາກວ່າ : ໃນລະຍະກາງຂອງສະຕະວັດທີ່ 20 ຄວາມອຶດຫິວໄດ້ປະກົດຕົວ ແລະ ແຜ່ຂະຫຍາຍໄປຫຼາຍແຫ່ງໃນທົ່ວໂລກ.

ການປະຕິວັດຂຽວໄດ້ເລີ່ມຂຶ້ນໃນປີ 1943 ໂດຍແມ່ນນັກວິທະຍາສາດຄົນອາເມລິກາ 4 ຄົນ ໂດຍໄດ້ຮັບທຶນສະນັບສະໜູນຈາກມູນນິທິ ຮອກກີແຟວເລີ (Rockefeller) ໄດ້ຄົ້ນຄິດສາລີ ແລະ ເຂົ້າໂພດພັນໃໝ່ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ແລະ ນຳໄປທົດລອງປູກໃນເຂດເມືອງ ໂຊໂນຣາ(Sonora) ປະເທດເມັກຊິກໂກ - ເມື່ອເຫັນຜົນຜະລິດດີກວ່າ, ມູນນິທິ Rockefeller ຈຶ່ງໄດ້ຮ່ວມມືກັບ Ford ຈຶ່ງໄດ້ຄົດຄົ້ນເຂົ້າພັນໃໝ່ ແລະ ນຳໄປທົດລອງປູກໃນຫຼາຍບໍລິເວນຂອງທະວີບອາຊີເຊັ່ນ : ຟີລິບປິນ.

ໃນປີ 1962, ສະຖາບັນວິໄຈເຂົ້າລະຫວ່າງປະເທດ (International Rice Research Institute ຫຼື IRRI) ກໍ່ໄດ້ຕັ້ງຂຶ້ນຢູ່ເມືອງ Los Banos ປະເທດຟີລິບປິນ. ສະຖາບັນນີ້ໄດ້ດຳເນີນ ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈກ່ຽວກັບເຂົ້າ ແລະ ພືດປະເພດເມັດອື່ນໆ. ຜົນສຳເລັດທີ່ໄດ້ຮັບກໍ່ຄື: ສາມາດ ຄິດຄົ້ນຫາພືດພັນຊະນິດໃໝ່ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ (Hieght Yielding Varieties: HYV) ແລະ ໄດ້ມີການເອົາເມັດພືດໃໝ່ນີ້ໄປທົດລອງປູກຢູ່ຫຼາຍບໍລິເວນຂອງໂລກ.

ນັບແຕ່ຊຸມປີ 60 ຂອງສະຕະວັດທີ່ 20 ເປັນຕົ້ນມາ, ຜົນຜະລິດໃນດ້ານການປູກຝັງເພີ່ມຂຶ້ນ ຕົວຢ່າງ: ພືດເມັດພັນໃໝ່ໄດ້ແກ່ "ເຂົ້າມະຫັດສະຈັນ" (miracle rice) ສາມາດໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ກວ່າເຂົ້າພັນພື້ນເມືອງ 10 ເທື່ອ ໂດຍທີ່ໃຊ້ເວລາປູກເທົ່າກັນກັບພັນພື້ນເມືອງ.

ຈຸດປະສົງຂອງສະຖາບັນລະຫວ່າງຊາດ ເພື່ອການຄົ້ນຄວ້າເຂົ້າພັນໃໝ່ ແມ່ນເພື່ອຄົ້ນຫາ ພັນຂົ້າຊະນິດໃໝ່ທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ແລະ ສາມາດປັບຕົວໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບແວດລ້ອມຂອງທະ ວີບອາຊີໄດ້.

ການຄິດຄົ້ນຫາພັນເຂົ້າຊະນິດໃໝ່ແມ່ນເລັ່ງໃສ່ໃຫ້ໄດ້ພັນເຂົ້າທີ່ມີລັກສະນະ 8 ປະການຄື:

1. ເປັນພັນທີ່ແຕກໜ່ວຍ ແລະ ອອກຮວງຫຼາຍ.
2. ເປັນພັນທີ່ຕອບສະໜອງຕໍ່ປຸຍເປັນຢ່າງດີຄື : ຮາກສາມາດໃຊ້ແຮ່ທາດໄປລ້ຽງເມັດໄດ້ດີ, ບໍ່ ໃຫ້ຕົ້ນ ແລະ ໃບຍາວ ຫຼື ງອກງາມເກີນໄປ.
3. ເປັນພັນທີ່ມີປະຕິກິລິຍາຕໍ່ແສງແດດໜ້ອຍ (ແສງແດດຫຼາຍ ຫຼື ໜ້ອຍກໍ່ບໍ່ໃຫ້ມີບັນຫາ).

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

- 4. ເປັນພັນທີ່ເຕີບໂຕໄວ, ສາມາດປູກໄດ້ຫຼາຍຄັ້ງຕໍ່ປີ.
- 5. ເປັນພັນເຕັຍ, ແຂງແຮງ, ສາມາດຮັບນ້ຳໜັກຂອງຮວງໄດ້ດີ, ໃບນ້ອຍ, ໃບຕັ້ງເພື່ອຮັກສາພະລັງງານໃນການຜະລິດເມັດ (ໃບນ້ອຍກໍ່ເພື່ອລຸດການຄາຍນ້ຳ, ເຮັດໃຫ້ມີຮົ່ມເງົາໜ້ອຍ, ສາມາດສັງເຄາະແສງໄດ້ດີ, ເຮັດໃຫ້ມີຜົນຜະລິດສູງ).
- 6. ເປັນພັນທີ່ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ເຊື້ອໂລກຕ່າງໆ.
- 7. ເປັນພັນທີ່ບໍ່ຫຼົ່ນງ່າຍ.
- 8. ເປັນພັນທີ່ເມື່ອນຳໄປສີເມັດບໍ່ຫັກ, ລົດຊາດດີ ເປັນທີ່ຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ.

➢ ບັນຫາການປະຕິວັດຂຽວ

ການທີ່ຈະນຳເອົາວິທີການປະຕິວັດຂຽວໄປໃຊ້ໃຫ້ປະສິບຜົນສຳເລັດນັ້ນຈະຕ້ອງເອົາຊະນະກັບອຸປະສັກ ແລະ ບັນຫາຕ່າງໆທາງເສດຖະກິດ, ການເມືອງ, ສັງຄົມ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມ.

- 1) ທາງດ້ານເສດຖະກິດ: ການນຳໃຊ້ຜົນສຳເລັດໃໝ່ນີ້ຈະຕ້ອງໄດ້ລົງທຶນຫຼາຍ ເພາະຕ້ອງດຳເນີນການຕາມຫຼັກວິຊາການ (ຕາມເຕັກນິກໃໝ່).
- 2) ທາງດ້ານສັງຄົມ: ລະບົບການເຊົ່າ ແລະ ການຖືຄອງທີ່ດິນອາດຈະເປັນອຸປະສັກຕໍ່ການລົງທຶນການຜະລິດ.
- 3) ທາງດ້ານນິເວດ: ການໃຊ້ປຸ່ຍ, ຢາຂ້າສັດຕູພືດ ມີຜົນຮ້າຍຕໍ່ຊາວກະສິກອນ, ຕໍ່ດິນ, ນ້ຳ...
- 4) ທາງດ້ານການເມືອງ: ອາດເຮັດໃຫ້ຜູ້ເຄີຍສິ່ງເຂົ້າອອກຂາຍມີບັນຫາເລື່ອງຕະຫຼາດຈຳໜ່າຍພາ ໃຫ້ກາຍມາເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດຖະບານ.

- ການເພີ່ມປະລິມານການຜະລິດລວມມີ 3 ວິທີຄື:
 - 1. ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ຜະລິດ.
 - 2. ໃຊ້ເຕັກນິກເຂົ້າໃນການຜະລິດ.
 - 3. ປັບປຸງແນວພັນໃໝ່ທີ່ມີຜົນຜະລິດສູງ

5. ປະເພດຂອງການຜະລິດກະສິກຳ

ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳໃນໂລກນີ້ລວມມີຫຼາຍຊະນິດ ແລະ ຫຼາຍຮູບແບບການຜະລິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ນັບຕັ້ງແຕ່ການຜະລິດເພື່ອຄົງຊີບ ໄປຫາການຜະລິດເພື່ອການຄ້າ.

ແຕ່ລະລະບົບ ຫຼື ແຕ່ລະປະເພດນັ້ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນດ້ານທີ່ຕັ້ງ, ເນື້ອທີ່, ການໃຊ້ທຶນ, ແຮງງານ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີໃນລະດັບຕ່າງໆ...

- 1. ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບ (Subsistence/Peasant Agriculture)

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ລະບົບກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແມ່ນລະບົບເສດຖະກິດ (ການຜະລິດກະສິກຳ) ແບບກຸ້ມຕົນເອງ ພາຍໃນຄອບຄົວ, ໝາຍຄວາມວ່າ : ການຜະລິດເພື່ອແລກປ່ຽນນັ້ນມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ. ການຜະລິດ ແບບນີ້ແມ່ນມີການລົງທຶນທາງການເງິນໜ້ອຍ, ການແບ່ງງານມີໜ້ອຍ ຫຼື ເກືອບບໍ່ມີເລີຍ, ເປັນກິດ ຈະກຳຂະໜາດນ້ອຍ, ໃຊ້ເຕັກນິກໜ້ອຍ, ແຕ່ວ່າໃຊ້ແຮງງານຫຼາຍ. ໃນບາງປະເທດ 70% ຂອງ ແຮງງານໃນປະເທດເປັນແຮງງານດ້ານການກະເສດເພື່ອຄົງຊີບນີ້.

ໃນປັດຈຸບັນການກະເສດເພື່ອຄົງຊີບຂອງຄອບຄົວຍັງຄົງເປັນອາຊີບທີ່ໂດດເດັ່ນຂອງມະນຸດ ໃນພື້ນທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງທະວີບອາຟຣິກາ, ອາເມຣິກາລາຕິນ ແລະ ອາຊີ.

ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບສາມາດຈຳແນກອອກເປັນ 2 ປະເພດໃຫຍ່ຄື :

- ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບຂະຫຍາຍ
- ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບສຸມ

1.1. ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບຂະຫຍາຍ (Extensive Subsistence Agriculture)

ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບຂະຫຍາຍນີ້ມັນຮວມມີ 3 ປະເພດໃຫຍ່ຄື : ລ້ຽງສັດແບບ ເລເລື້ອນ, ການປູກຝັງແບບເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ແບບຢູ່ກັບທີ່.

1.1.2 ການລ້ຽງສັດແບບເລເລື້ອນ (Nomadic Herding or Pastoral - Anomalism)

ການລ້ຽງສັດຂອງຊາວກະສິກອນໃນຮູບແບບນີ້ແມ່ນອາໄສອາຫານສັດ ທີ່ມີຢູ່ໃນທົ່ງຫຍ້າ ທຳມະຊາດໂດຍປ່ອຍໃຫ້ສັດເລ່ລ່ອນໄປໃນທີ່ຕ່າງໆ. ດັ່ງນັ້ນ, ການລ້ຽງສັດມັກຈະຍ້າຍບ່ອນໄປ ມາ. ບາງຄັ້ງອາດມີການລ້ຽງຢູ່ປະຈຳທີ່ ຫຼື ເຂດດຽວຕະຫຼອດ - ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ ມັນຂຶ້ນກັບປະລິມານ ຂອງຫຍ້າ ໃນທົ່ງຫຍ້າວ່າມີຫຼາຍ - ໜ້ອຍປານໃດ. ການລ້ຽງສັດແບບນີ້ ນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງ ຫຼາຍ.

ການລ້ຽງສັດແບບເລເລື້ອນນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີຢູ່ເຂດທະເລຊາຍ, ເຄິ່ງທະເລຊາຍ ແລະ ເຂດພື້ນທີ່ສູງໃນບາງແຫ່ງໃນອາຊີ ແລະ ອາຟຣິກາ.

ສັດທີ່ລ້ຽງມີ : ແກະ, ແບ້, ອູດ, ມ້າ, ງົວ, ຈາມຣີ(yak)... ເພາະສັດເຫຼົ່ານີ້ເປັນສັດທີ່ອົດທົນ ເຄື່ອນຍ້າຍໄດ້ງ່າຍ ແລະ ມີຄວາມສາມາດດຳລົງຊີວິດໄດ້ໃນສະພາວະທີ່ມີຫຍ້າເບົາບາງ.

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ການເຄື່ອນຍ້າຍຜູງສັດແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບປະລິມານນ້ຳຝົນ ຫຼື ລະດູການທີ່ມີຝົນຕົກ, ສະພາບອາກາດທີ່ໜາວເຢັນ ແລະ ປະລິມານຫຍ້າໃນທົ່ງຫຍ້າ.

ປັດຈຸບັນການລ້ຽງສັດແບບເລ່ເລື່ອນນີ້ລຸດຄວາມສຳຄັນລົງ ເນື່ອງຈາກການປ່ຽນແປງທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າປ່ຽນແປງວິຖີຊີວິດ ຫຼື ເລີກກິດຈະການນີ້ເຊັ່ນ :

- ຢູ່ເຂດແຄມມະຫາສະໝຸດອາກຕິກ (Arctic) ທາງພາກເໜືອຂອງສະຫະພັນລັດເຊຍ ຜູ້ລ້ຽງສັດໄດ້ກາຍເປັນສະມາຊິກລ້ຽງເປັນທຸລະກິດ.

- ໃນພາກເໜືອຂອງສະແກນດີນາເວຍ (Scandinavia) ພວກ Lapps ລ້ຽງ ເຣນເດຍ (Reindeer) ເພື່ອການຄ້າຫຼາຍກວ່າເພື່ອຄົງຊີບ.

1.1.3 ການປູກຝັງແບບເຄື່ອນຍ້າຍ (Shifting Cultivation)

ການປູກຝັງແບບເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ແບບເລື່ອນລອຍແມ່ນຮູບກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບຂະຫຍາຍ ຊຶ່ງມີຢູ່ໃນຫຼາຍພື້ນທີ່ຂອງໂລກ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເຂດຮ້ອນ ແລະ ຮ້ອນຊຸ່ມ.

ການປູກຝັງແບບນີ້ ຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ແຮງງານຫຼາຍ ໂດຍໃຊ້ວິທີຖາງປ່າເປັນບ່ອນປູກພືດເປັນເວລາຫຼາຍປີຕິດຕໍ່ກັນ. ເມື່ອດິນຂາດສານອາຫານໃຫ້ແກ່ພືດແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນກໍຍ້າຍພື້ນທີ່ປູກຝັງໄປ ບ່ອນໃໝ່ ແລະ ປ່ອຍໃຫ້ດິນທີ່ໃຊ້ແລ້ວ ນັ້ນໄດ້ພື້ນສະພາບທາງຄຸນນະພາບຄືນ ໂດຍໃຊ້ເວລາປະມານ 5 - 10 ປີ ຫຼື ດົນກວ່ານັ້ນ ແລ້ວຈຶ່ງກັບຄືນມາປູກໃສ່ດິນຜືນເກົ່າ (Shifting Cultivation, Sweden (burned clearing))

ການປູກຝັງແບບນີ້ຮວມມີພືດຫຼາຍຊະນິດຄື: ສາລີ, ເຂົ້າຝ້າງ, ເຂົ້າໄຮ່, ມັນປະເພດຕ່າງໆ, ອ້ອຍ, ຢາສູບ, ກາເຟ... ຊຶ່ງມີທັງປູກດ່ຽວ ແລະ ປູກປະສົມ.

ຜົນຜະລິດຈາກການປູກແບບນີ້ ໃນໄລຍະຕົ້ນ ແມ່ນມີຜົນຜະລິດສູງ ຈາກນັ້ນຜົນຜະລິດຈະຫຼຸດລົງມາຕາມລຳດັບ ພາໃຫ້ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ປະພື້ນທີ່ບ່ອນນັ້ນ ແລ້ວໄປເຮັດບ່ອນໃໝ່. ຈາກນັ້ນ, ຫຼາຍປີຕໍ່ມາຈຶ່ງກັບຄືນມາເຮັດຢູ່ບ່ອນເກົ່ານັ້ນຄືນ. ປັດຈຸບັນການໃຫ້ດິນພື້ນສະພາບຄືນນັ້ນນັບມື້ນັບສັ້ນເຂົ້າ ເນື່ອງຈາກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ.

ປັດຈຸບັນປະຊາກອນປະມານ 5% ຂອງປະຊາກອນໂລກ ຍັງຄົງດຳເນີນອາຊີບການປູກຝັງແບບນີ້ ຊຶ່ງກວມເອົາພື້ນທີ່ຫຼາຍກວ່າ 1/5 ຂອງພື້ນທີ່ໂລກ.

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ການປູກຝັງແບບນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຢູ່ ເກາະບອກນຽວ (Borneo), ນິວກິນີ (New Guinea) ແລະ ຊູມາຕຣາ (Sumatra) ຂອງອິນໂດເນເຊຍ, ເຂດພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ຂອງອາຊີ ຊຶ່ງ ຮວມອາຟຣິກາກາງ, ອາຟຣິກາຕາເວັນຕົກ, ເຂດລ້ອງແມ່ນ້ຳອາເມໂຊນ (Amazon), ອາເມລິກາ ກາງ. ການປູກຝັງແບບນີ້ສາມາດດຳເນີນໄດ້ໃນສະພາບທີ່ມີປະຊາກອນໜ້ອຍ ແຕ່ພື້ນທີ່ພັດກວ້າງ ຂວາງ.

ປັດຈຸບັນສັດສ່ວນຂອງການໃຊ້ດິນແບບນີ້ມີຈຳນວນຫຼຸດລົງ ແລ້ວຫັນໄປສູ່ການປູກໄມ້, ລ້ຽງ ສັດ ແລະ ປູກພືດເສດຖະກິດ.

1.1.4 ການປູກຝັງແບບຢູ່ກັບທີ່ (Sedentary/permanent cultivation)

ແມ່ນການເພາະປູກແບບດັ່ງເດີມ ເພື່ອຄົງຊີບທີ່ໃຊ້ວິທີການແບບງ່າຍໆຄື: ຊາວກະສິກອນ ຈະໃຊ້ພື້ນທີ່ປູກຝັງແບບຖາວອນຫຼາຍຂຶ້ນ, ຖ້າຈະປ່ອຍໃຫ້ດິນເປົ່າຫວ່າງກໍ່ພຽງໄລຍະສັ້ນໆເຊັ່ນ 1 - 2 ປີແລ້ວກັບຄືນໃຊ້ອີກ. ເວົ້າລວມແລ້ວ, ແມ່ນການເຮັດໄຮ່ແບບໝູນວຽນໃນຂອບເຂດຈຳກັດ ທາງພື້ນທີ່ດ້ວຍການເຮັດໄຮ່ ແລະ ໄຮ່ຂຶ້ນໄດ.

ວິທີການເຮັດໄຮ່ໃນຮູບແບບນີ້ມີຄວາມກ້າວກວ່າການເຮັດໄຮ່ແບບເລື່ອນລອຍເລັກນ້ອຍ.

1.2 ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບສຸມ (Intensive Subsistence Agriculture)

1.2.1 ການກະສິກຳເພື່ອຄົງຊີບແບບສຸມ

ແມ່ນການກະສິກຳໃນເຂດຮ້ອນທີ່ດຳເນີນແບບເຄິ່ງຄົງຊີບ ແລະ ເຄິ່ງການຄ້າ. ເພາະ ການຜະລິດໃນຮູບແບບນີ້ແມ່ນໃຊ້ຜົນຜະລິດບາງສ່ວນເພື່ອບໍລິໂພກເອງ ແລະ ບາງສ່ວນແມ່ນ ເພື່ອຈຳໜ່າຍເປັນລາຍໄດ້ຂອງຄອບຄົວ.

ການດຳເນີນການຜະລິດ ແມ່ນຊາວກະສິກອນຈະພະຍາຍາມໃຊ້ດິນໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ ການຜະລິດເທົ່າທີ່ສາມາດເຮັດໄດ້ ດ້ວຍການປູກເປັນປະຈຳທຸກໆປີບໍ່ໄດ້ປ່ອຍໃຫ້ດິນເປົ່າຫວ່າງ ແລະ ໃນເຂດທີ່ມີຊົນລະປະທານອາດຈະປູກພືດ 2 - 3 ຄັ້ງ / ປີ ດ້ວຍພືດທີ່ຄືກັນ ແລະ ແຕກຕ່າງ ກັນ ຕາມລະດູການ ຫຼື ຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນກໍ່ຄືສັງຄົມ.

ໃນເຂດຮ້ອນຊຸ່ມສ່ວນຫຼາຍແມ່ນປູກເຂົ້າ, ສາລີ...

ໃນເຂດອົບອຸ່ນສ່ວນຫຼາຍຈະປູກເຂົ້າເບູ, ສາລີ...

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ໃນປັດຈຸບັນປະຊາກອນໂລກຊຶ່ງຫຼາຍກວ່າ 50% ແມ່ນປະກອບອາຊີບການຜະລິດກະສິກຳແບບສຸມນີ້. ການຜະລິດແບບນີ້ໄດ້ເພີ່ມຄວາມສຳຄັນ ທາງເສດຖະກິດໃນເຂດຊົນນະບົດ ເພື່ອສາມາດຕອບສະໜອງໃຫ້ແກ່ປະຊາກອນທີ່ບໍ່ແມ່ນຊາວກະສິກອນ.

ລັກສະນະສຳຄັນຂອງການກະເສດ ເພື່ອຄົງຊີບແບບສຸມນີ້ ມີການໃຊ້ແຮງງານໃນລະດັບສູງ, ເນື້ອທີ່ທຳການຜະລິດບໍ່ກວ້າງ, ມີການໃສ່ຜຸ່ນເປັນຢ່າງດີ ແລະ ເພື່ອຄວາມໝັ້ນຄົງໃນການຕອບສະໜອງສະບຽງອາຫານນັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າອາດມີການປູກຝັງ ແລະ ລ້ຽງສັດໄປພ້ອມໆກັນເຊັ່ນ: ລ້ຽງປາ, ໝູ, ເປັດ, ໄກ່, ງົວ, ຄວາຍ...

ໃນນີ້ການປະຕິວັດຂຽວ (Green revolution) ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ຕອບສະໜອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງກະເສດສຸມ ເພາະມັນເຮັດໃຫ້ສະມັດທະພາບຂອງການຜະລິດສູງຂຶ້ນ ຊຶ່ງມັນສະແດງອອກຄື: ນັບຕັ້ງແຕ່ຊຸມປີ 70 - 90 ຂອງສະຕະວັດທີ່ 20 ນີ້ ຜົນຜະລິດພືດປະເພດເມັດ (Cereal) ຂອງໂລກເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 50%, ສະເລ່ຍແລ້ວແຕ່ລະປີເພີ່ມຂຶ້ນ 2.6% (ຕາມຕົວເລກການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະລິມານການຜະລິດລວມ). ແຕ່ປີ 1980 - 1990 ຜົນຜະລິດທຽບກັບເນື້ອທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນປະມານ 80% ໃນນັ້ນຢູ່ທະວີບອາຊີເພີ່ມຂຶ້ນເກືອບ 1/3 ແລະ ຢູ່ອາເມລິກາໃຕ້ເພີ່ມຂຶ້ນເກືອບ 1/4.

ເວົ້າລວມແລ້ວ, ມາຮອດປັດຈຸບັນນີ້ປະຊາກອນ ຫຼື ພື້ນທີ່ ທີ່ມີຄຸນລັກສະນະຂອງກິດຈະກຳການກະເສດແບບຄົງຊີບທີ່ ແທ້ຈິງຢູ່ນັ້ນ ຍັງເຫຼືອພຽງສ່ວນໜ້ອຍຂອງໂລກ, ປະຊາກອນສ່ວນໃຫຍ່ຕ່າງກໍໄດ້ຮັບອິດທິພົນຂອງການຄ້າ ແລະ ການແລກປ່ຽນຂອງໂລກສະໄໝໃໝ່ດ້ວຍການປັບປ່ຽນກິດຈະກຳການກະເສດແບບດັ່ງເດີມຂອງຕົນມາເປັນການກະເສດເພື່ອການຄ້າ.

1.2.2 ການກະສິກຳເພື່ອການຄ້າ (Commercial Agriculture)

ການກວດຈຳເນີນການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າແມ່ນລະບົບ ຫຼື ຮູບແບບການຜະລິດເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດໃນຂົງເຂດ, ລະດັບຊາດ ແລະ ໃນລະດັບໂລກ ໂດຍມີຈຸດມຸ່ງໝາຍທາງດ້ານລາຄາການຜະລິດ ຫຼາຍກວ່າຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາວກະສິກອນເອງ.

ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າ ແມ່ນການຜະລິດທີ່ເນັ້ນໃສ່ສະເພາະດ້ານໃດໜຶ່ງ ໂດຍມີການລົງທຶນສູງ, ເປັນກິດຈະການຂະໜາດໃຫຍ່, ນຳໃຊ້ເຄື່ອງຈັກ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີສູງ.

ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າມີລັກສະນະສຳຄັນ 3 ປະການດັ່ງນີ້ :

- ມີການເນັ້ນສະເພາະ (Specialization) ໃນດ້ານທຸລະກິດຟາມ (Farm) ແລະ ພື້ນທີ່ປູກຝັງ ອາດຜະລິດພືດ / ຜະລິດຜົນ ຂອງພືດພຽງຊະນິດດຽວ ການເນັ້ນສະເພາະນີ້ເປັນໂອກາດ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ໃຫ້ຊາວກະສິກອນປະຫຍັດທຶນ (ເງິນ), ເວລາ ແລະ ພະລັງງານ ເພາະເຂົາຕ້ອງການອຸປະກອນ ໃນການປູກ ແລະ ເກັບກ່ຽວພຽງຊະນິດດຽວ ແລະ ມີຄວາມຊຳນານພຽງດ້ານດຽວ.

- ມີການຈຳໜ່າຍຜົນຜະລິດອອກນອກຟາມ (Off - farm sale) ຫຼາຍກວ່າໃຊ້ຢູ່ພາຍ ໃນຟາມ.

- ມີການເພິ່ງພາອາໄສເຊິ່ງກັນ ແລະ ກັນ (inter dependence) ລະຫວ່າງຜູ້ຜະລິດ ແລະ ຜູ້ຊື້ ໂດຍຜ່ານທາງຕະຫຼາດ.

ການກະເສດໃນລະບົບເສດຖະກິດແບບຕະຫຼາດເສລີ (free market economic) ທີ່ທຳ ການຜະລິດເພື່ອການຄ້າຕ້ອງໄດ້ຄາດຄະເນກ່ຽວກັບລາຄາ ແລະ ຕົ້ນທຶນການຜະລິດໃນທາງທີ່ໄດ້ ກຳໄລສູງ.

ໃນທາງທິດສະດີແລ້ວ, ປະລິມານຂອງຜົນຜະລິດໜ້ອຍຈະເຮັດໃຫ້ລາຄາສູງຂຶ້ນ. ກິງກັນ ຂ້າມ, ຖ້າເພີ່ມປະລິມານຜົນຜະລິດເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດອາດເຮັດໃຫ້ ລາຄາຂອງຜົນຜະລິດນັ້ນລຸດລົງ, ທ່ຽມ ຫຼື ອາດລຸບທຶນກໍ່ເປັນໄດ້.

ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານກໍ່ມີບົດບາດສຳຄັນຕໍ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ບົດບາດຂອງ ການຜະລິດ, ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ:

ປະເທດຍີ່ປຸ່ນ: ຕະຫຼາດເຂົ້າໃນປະເທດໄດ້ຮັບການຄຸ້ມກັນ ແລະ ສຳຮອງໄວ້ສຳລັບເຂົ້າທີ່ ຜະລິດໃນປະເທດ ເຖິງວ່າປະສິດທິພາບເຂົ້າຂອງຍີ່ປຸ່ນ ຈະມີລາຄາແພງກໍ່ຕາມ...

ສະຫະລັດອາເມລິກາ: ລັດຖະບານມີແຜນ ຫຼື ກຳນົດການ (Programs) ການຊ່ວຍເຫຼືອ ທາງດ້ານລາຄາການຜະລິດ, ການຄວບຄຸມພື້ນທີ່ການຜະລິດ, ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງການເງິນ ແລະ ດ້ານອື່ນໆມາເປັນເວລາດົນ ແລະ ມີຜົນກະທົບການປ່ຽນແປງຮູບແບບການກະສິກຳ.

ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າສາມາດຈຳແນກເປັນ 3 ປະເພດໃຫຍ່ຄື: ການຜະລິດ ກະສິກຳເພື່ອການຄ້າແບບສຸມ, ເພື່ອການຄ້າແບບຂະຫຍາຍ ແລະ ເພື່ອການຄ້າໂດຍສະເພາະ.

2.1. ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າແບບສຸມ (Intensive Commercial Agriculture)

ການຜະລິດກະສິກຳແບບນີ້ຕ້ອງໄດ້ລົງທຶນສູງທາງດ້ານໂຮງຮຽນ, ເຄື່ອງຈັກ, ພັນພືດ, ຢາ ປາບສັດຕູພືດ, ຜຸ່ນວິທະຍາສາດ... ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ປະສິດທິພາບຂອງການຜະລິດກໍ່ສູງ. ການ ຜະລິດກະສິກຳແບບສຸມເພື່ອການຄ້າສາມາດຈຳແນກອອກເປັນ 3 ປະເພດຍ່ອຍຄື :

- ການປູກຜັກ ແລະ ໝາກໄມ້

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

- ການລ້ຽງງົວນົມເພື່ອການຄ້າ
- ການຜະລິດກະສິກຳແບບປະສົມ (ພຶດກັບການລ້ຽງສັດ)

2.1.1. ການປູກຜັກ ແລະ ໝາກໄມ້ (Truck farming)

ການປູກຜັກ ແລະ ໝາກໄມ້ເພື່ອການຄ້າແມ່ນຮູບແບບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບສຸມໃນລະດັບສູງ. ຊາວກະສິກອນຈະປູກຜັກ, ໝາກໄມ້(ພືດທີ່ໃຫ້ໝາກ), ດອກໄມ້... ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່ຜົນຜະລິດຈະສົ່ງໄປຍັງຕະຫຼາດໃນເມືອງທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບສວນ. ເນື່ອງຈາກວ່າຜັກ ແລະ ໝາກໄມ້ ເປັນຂອງທີ່ເນົາເສຍໄດ້ງ່າຍ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ຄ່າຂົນສົ່ງຕ້ອງສູງ ເພາະຕ້ອງໄດ້ມີວິທີການບັນຈຸທີ່ບໍ່ທີ່ມາດຖານ ແລະ ຕ້ອງມີວິທີຂົນສົ່ງພິເສດເຊັ່ນ: ມີການໃຊ້ລົດບັນທຸກທີ່ມີເຄື່ອງທຳຄວາມເຢັນ - ແຫຼ່ງຜະລິດຈຶ່ງຕ້ອງມີທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ຕະຫຼາດ.

ແຫຼ່ງປູກຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກ ເພື່ອການຄ້າຈະຢູ່ໄກຈາກຕະຫຼາດຫຼາຍກວ່າແຫຼ່ງປູກຜັກ ເພາະວ່າ: ໝາກໄມ້ຈະເນົາເສຍຍາກກວ່າຜັກ, ແຫຼ່ງຜະລິດຈະຢູ່ກະແຈກກະຈາຍ - ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໝາກທີ່ປູກຫຼາຍ ແລະ ມີມູນຄ່າສູງໄດ້ແກ່: ໝາກສົ້ມ, ໝາກປົ່ມ, ໝາກອະງຸ່ນ... ການປູກພືດເປັນສິນຄ້ານີ້ມີທັງຢູ່ໃນບັນດາປະເທດທີ່ພັດທະນາໜ້ອຍ ແລະ ບັນດາປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ.

2.1.2. ການລ້ຽງງົວນົມເພື່ອການຄ້າ (Commercial dairying)

ການລ້ຽງງົວນົມເພື່ອການຄ້າສ່ວນຫຼາຍມັກຈະມີໃນເຂດອາກາດຂ້ອນຂ້າງຊຸ່ມຊື່ນ, ມີປະລິມານນ້ຳຝົນພຽງພໍສຳລັບປູກຫຍ້າ ເພື່ອລ້ຽງສັດ ເພື່ອສາມາດຕອບສະໜອງຫຍ້າ ໃຫ້ສັດກິນໄດ້ເກືອບຕະຫຼອດປີ.

2.1.3. ການຜະລິດກະສິກຳແບບປະສົມ (Livestock - grain or Mixed farming)

ແມ່ນຮູບແບບການດຳເນີນການຜະຫຼິດ ທີ່ມີທັງການປູກຜັງ ແລະ ລ້ຽງສັດໄປຄວບຄູ່ກັນ. ວິທີການຜະຫຼິດນີ້ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນຢູ່ເຂດອົບອຸ່ນມະຫາສະໝຸດ. ການກະສິກຳແບບນີ້ ຊາວກະສິກອນຈະປູກພືດຫຼາຍຊະນິດເພື່ອຈາໝາຍ ແລະ ລ້ຽງສັດ. ພືດທີ່ປູກຈຳໜ່າຍມີ: ເຂົ້າ, ສາລີ ແລະ ຫົວຜັກກາດຫວານ. ພືດສຳຫຼັບລ້ຽງສັດໄດ້ແກ່: ເຂົ້າໂພດ, ໂອດ, ບາເລ, ອັນຟັນຟາ, ຫຍ້າເຮ່... ສຳລັບສັດທີ່ລ້ຽງ ໃນຟາມກະສິກຳແບບປະສົມນີ້ຫຼາຍຊະນິດ ໂດຍອີງຕາມສະພາບຄວາມເໝາະສົມຂອງພື້ນທີ່ເຊັ່ນ: ງົວນົມ, ຊີ້ນງົວ, ໝູ ແລະ ແກະ...ການເຮັດຟາມ ແມ່ນປູກພືດປະເພດເມັດ ແລະ ຫຍ້າ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

2.2. ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າແບບຂະຫຍາຍ

ການຜະລິດກະສິກຳແບບນີ້ ມີແຫຼ່ງຜະລິດຢູ່ທ່າງໄກຈາກຕະຫຼາດ. ເຂດພື້ນທີ່ມີລາຄາຖືກກວ່າ ເນື້ອທີ່ຜະລິດກວ້າງຂວາງ. ການຜະລິດແບບດັ່ງກ່າວມີ 2 ປະເພດຄື: ການປູກພືດປະເພດເມັດເພື່ອການຄ້າ ແລະ ການລ້ຽງສັດຂະໜາດໃຫຍ່ເພື່ອການຄ້າ

2.2.1. ການປູກພືດປະເພດເມັດ (commercial grain farming)

ດຳເນີນການປູກພືດປະເພດເມັດໃນລະດັບເປັນໄຮ່ຂະໜາດໃຫຍ່, ລົງທຶນຫຼາຍ ແລະ ເຄື່ອງຈັກແທນແຮງຄົນ. ການປູກພືດແບບນີ້ສ່ວນຫຼາຍຢູ່ເຂດອົບອຸ່ນທົ່ວທຸກທະວີບ ແລະ ພືດທີ່ນິຍົມປູກແມ່ນສາລີເປັນພືດທີ່ສຳຄັນ ແລະ ປູກພືດຊະນິດດຽວ, ບໍ່ມີການປູກພືດແບບໝູນວຽນ ແລະ ບໍ່ມີການລ້ຽງສັດໃນພື້ນທີ່ປູກຊຶ່ງພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວມີຢູ່ USA, ອາກຊັງຕິນ, ອູແກຣນ, ກາຊັກສະຖານ, WS ຂອງຊີເບຣີ, ES ແລະ WS ຂອງອົດສະຕາລີ. ສາລີເປັນພືດທຳມະຊາດ ແລະ ມະນຸດໄດ້ນຳມາປູກປະກົດທຳອິດ ຢູ່ເຂດລ້ອງແມ່ນ້ຳຕິກເກີ-ຢູເຟຣດມ, ເມໂຊໂປຕາມີ. ຖ້າຈຳແນກຕາມຄວາມແຂງອ່ອນຂອງເມັດແບ່ງອອກເປັນ 2 ປະເພດຄື: ສາລີອ່ອນນຸ້ມ ແລະ ສາລີແຂງ

- ສາລີອ່ອນປູກໃນເຂດຊຸ່ມຊື່ນເມັດມີປະລິມານນ້ຳສູງ ດ້ວຍເຫດນັ້ນຈຶ່ງມັນຈຶ່ງເປັນປະເພດທີ່ເຊື່ອມຄຸນນະພາບໄດ້ງ່າຍ ແລະ ນິຍົມໃຊ້ເຮັດເຂົ້າໝີມປັງ ແລະ ສະປາເກັດຕີ

- ສາລີແຂງປູກໄດ້ທັງເຂດຊຸ່ມຊື່ນ ແລະ ແຫ້ງແລ້ງເປັນພືດທີ່ນິຍົມປູກ ແລະ ສົ່ງເປັນສິນຄ້າສົ່ງອອກຂາຍເພາະນານເຊື່ອມຄຸນນະພາບ ແລະ ນິຍົມໃຊ້ເຮັດເຂົ້າໝີມປັງ

2.3. ການຜະລິດກະສິກຳເພື່ອການຄ້າ

2.3.1. ການເຮັດຟາມລ້ຽງສັດຂະໜາດໃຫຍ່ (Livestock ranching)

ການລ້ຽງສັດແບບນີ້ເປັນການລ້ຽງໃນພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງແຫຼ່ງອາຫານແມ່ນໄດ້ຈາກທີ່ຫຍ້າທຳມະ

ຊາດ. ການລ້ຽງສັດແບບນີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນດຳເນີນຢູ່ເຂດຂ້ອນຂ້າງແຫ້ງແລ້ງແບບເຄິ່ງທະເລຊາຍ. ການລ້ຽງສັດເພື່ອການຄ້ານີ້ເຈົ້າຂອງຟາມຈະຈ້າງຄົນງານມາເບິ່ງແຍງດູແລສັດການລ້ຽງສັດແບບການຄ້າສ່ວນໃຫຍ່ຈະພົບຢູ່ເຂດເສັ້ນຂະໜານເຊັ່ນ: WS ຂອງການາດາ, ອາກຊັງຕິນ, ອູຣຸກໄກວ, ບະເລຊິນ, ເວເນຊູເອລາ, ເຂດກາງຂອງອົດສະຕາລີ, ເຂດພື້ນທີ່ສູງເທິງເກາະນິວຊີແລນ ແລະ ບໍລິເວນໄກ້ຄຽງຂອງອາຟິກາໃຕ້. ຍົກເວັ້ນໃນນິວຊີແລນ ແລະ ເຂດ pampas ທີ່ຊຸ່ມຊື່ນແລ້ວຊຶ່ງພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ຢູ່ເຂດເຄິ່ງທະເລຊາຍ. ໃນປັດຈຸບັນພື້ນທີ່ເຂດລ້ຽງສັດໃນໂລກ ມີທ່າອ່ຽງໜ້ອຍລົງ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ເພາະການປູກຫຍ້າ ເພື່ອການລ້ຽງສັດໄດ້ເຂົ້າໄປແທນທີ່ທີ່ຫຍ້າທຳມະຊາດ ທີ່ມີສານອາຫານ ໜ້ອຍ ແລະ ການລ້ຽງສັດດ້ວຍພືດເມັດໄດ້ເກີດຂຶ້ນໃນເຂດທີ່ຫຍ້າແບບດັ່ງເດີມ

2.3.2. ການຜະຫຼິດກະສິກຳເນັ້ນໃສ່ການຄ້າ (Specialized comercaill Agriculture)

- ການຜະຫຼິດກະສິກຳແບບເມດີແຕລາເນ ແມ່ນການຜະຫຼິດກະສິກຳຕາມລັກສະນະຂອງອາກາດແບບເມດີແຕລາເນ (ງານພັນ ອາກາດເມດີແຕລາເນ ມາດຕະການ ທຳມະຊາດ)

- ການຜະຫຼິດກະສິກຳແບບໄຮ່ຂະໜາດໃຫຍ່ສ່ວນຫຼາຍມີຢູ່ເຂດຮ້ອນເພາະອຸ່ນຫະພູມເໝາະສົມແກ່ການປູກພືດຊະນິດນີ້. ການປູກຝັງແບບນີ້ໃຊ້ຕົ້ນທຶນສູງ, ໃຊ້ພື້ນທີ່ກວ້າງ, ມັກໃຊ້ແຮງງານຕ່າງຖິ່ນ, ເປັນແຮງງານຈ້າງ, ໃຊ້ແຮງງານຄົນຫຼາຍກວ່າແຮງງານກົນຈັກແຕ່ໃນປັດຈຸບັນແມ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ແຮງງານກົນຈັກເຂົ້າຊ່ວຍຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ວິທີການຜະຫຼິດກະສິກຳແບບດັ່ງກ່າວແມ່ນວິທີຊາວເອີຣົບນຳມາໃຊ້ກັບອານານິຄົມ ຂອງຕົນໃນເຂດຮ້ອນ. ພືດທີ່ປູກມີຫຼາຍປະເພດ ອີງຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງດິນຟ້າອາກາດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງມີການຜະຫຼິດກະສິກຳທີ່ຖືກຄວບຄຸມ ແມ່ນລະບົບເສດຖະກິດທີ່ວາງແຜນ ຫຼື ລະບົບເສດຖະກິດແບບສັງຄົມນິຍົມ. ລັດດຳເນີນຕາມວັດຖຸປະສົງທີ່ກຳນົດໄວ້(ເສດຖະກິດປະເພດນີ້ປະກອບມີເສດຖະກິດຂອງລັດ, ລວມໝູ່ ແລະ ເອກະຊົນ) ເວົ້າລວມແລ້ວລະບົບການຜະຫຼິດກະສິກຳຕ່າງໆທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງບໍ່ສາມາດແບ່ງໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ ເພາະວ່າແຕ່ລະໆບົບບໍ່ຄືງທີ່ ແລະ ຢູ່ພາຍໃຕ້ການປ່ຽນແປງຕະຫຼອດເວລາດັ່ງນັ້ນ ທ່ານ Grigg (1974) ໄດ້ແບ່ງລະບົບການກະສິກຳຂອງໂລກອອກເປັນ 9 ປະເພດຄື:

ທຳມະຊາດ
ທຳມະຊາດ
ທຳມະຊາດ
ທຳມະຊາດ

1. ການກະສິກຳແບບຍ້າຍທີ່
2. ການປູກເຂົ້າໃນອາຊີ
3. ການລ້ຽງສັດແບບເລ່ເລືອນ
4. ການກະສິກຳແບບເມດີແຕລາເນ
5. ການກະສິກຳແບບປະສົມຢູ່ເອີຣົບຕາເວັນຕົກ ແລະ ອາເມລິກາເໜືອ
6. ການລ້ຽງງົວນົມ
7. ລະບົບການເຮັດໄຮ່ຂະໜາດໃຫຍ່
8. ການລ້ຽງສັດແບບຟາມຂະໜາດໃຫຍ່
9. ການຜະຫຼິດພືດປະເພດເມັດແບບຟາມຂະໜາດໃຫຍ່

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ຜະຫຼິດຕະພັນອາຫານຫຼັກທີ່ຜະຫຼິດໄດ້ໃນໂລກ

ຮ ສາລີ 620.902.700T (1993) ແລະ ປະເທດທີ່ນຳໜ້າໃນການຜະຫຼິດ

ຈີນ 18,6 %

ສະຫະລັດອາເມລິກາ 11,6 %

ອິນເດຍ 10,1 %

ລັດເຊຍ 7,5 %

ຝຣັ່ງ 5,2 %

ການາດາ 4,9 %

ສ ເຂົ້າ: 580.154.300T (1993)

ຈີນ 35,4 %

ອິນເດຍ 21%

ອິນໂດເນເຊຍ 9,1 %

ບັງກາລາເທດ 5,3 %

ຫວຽດນາມ 4,2 %

ໄທ 3,6 %

ສ ເຂົ້າໂພດ : 495.627.000T (1993)

ສາທະລັດອາເມລິກາ 35,8

ຈີນ 22,9%

ເບຣຊິນ 6,7%

ເມັກຊິກໂກ 4,1%

ຝຣັ່ງ 3,3%

ສ ມັນຕົ້ນ: ຜັກກາດຫົວຫວານ: 309.850.200T (1993)

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ອຸແກຣນ 12 %

ຝຣັ່ງ 11,3 %

ເຢຍລະມັນ 10,2%

ລັດເຊຍ 9,1%

ສະຫະລັດອາເມລິກາ 8,5%

ໂປໂລຍ 5,5%

ຕວຽກກີ 5,4%

ຈ ມັນຝຣັ່ງ 317.001.300T (1993)

ລັດເຊຍ 13,2 %

ໂປໂລຍ 12,6%

ຈີນ 12,2%

ອຸແກຣນ 7,3%

ສະຫະລັດອາເມລິກາ 6,6%

ອິນເດຍ 5,5%

ສ ອັອຍ 1.144.660.000T (1993)

ເບຣຊິນ 24,2 %

ອິນເດຍ 22,2 %

ຈີນ 6,6 %

ກຸຍບາ 4,2 %

ເມັກຊິກໂກ 4,0 %

ປາກຮສຖານ 3,7 %

ຮ ເຂົ້າໄຮ່ 28.820.000 T (1993)

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ລັດເຊຍ 34,9%

ໂປໂລຍ 19%

ເຢຍລະມັນ 11,2%

ເບລາຣູສ 10%

ອູແກຣນ 4,5%

ຮ ຖ້ວເຫຼືອງ 122.112.100T (1993)

ສະຫະລັດອາເມລິກາ 44,3

ເບຣຊິນ 20,5%

ຈີນ 11,7%

ອາກຊັງຕິນ 9,6%

ອິນເດຍ 4,1%

ລ ມັນຕົ້ນ 168.990.800T (1993)

ເບຣຊິນ 14,1%

ນີເຊລີ 13,7%

ໂຊເອຍ 13,6%

ໄທ 12,8%

ອິນໂດເນເຊຍ 10,6%

ຕັງຊານີ 4,4%

ພາກທີ II ວ່າດ້ວຍອຸດສາຫະກຳ

ບົດທີ 1 ການອຸດສາຫະກຳ

I. ສະພາບລວມທາງອຸດສາຫະກຳ

ອຸດສາຫະກຳເປັນຂະແໜງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ໃນລະບົບເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ, ການຜະລິດທາງອຸດສາຫະກຳມັນມີຄວາມໝາຍ ແລະ ຄຸນລັກ ສະນະສຳ ຄັນດັ່ງນີ້:

1. ເປັນກິດຈະກຳທີ່ໃຊ້ວັດຖຸດິບ ເພື່ອແປຮູບໃຫ້ເປັນຮູບແບບ ທີ່ມີປະໂຫຍດຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີ ມູນຄ່າສູງຂຶ້ນ ໂດຍມີການປ່ຽນແປງຮູບຮ່າງໜ້າທີ່, ຫຼືສ່ວນປະກອບ.
2. ເປັນກິດຈະກຳທີ່ໃຊ້ເຄື່ອງຈັກໃນຂະບວນການຜະລິດ.
3. ເປັນກິດຈະກຳທີ່ມີການແບ່ງງານໃນຂັ້ນຕອນຂອງການຜະລິດ
4. ເປັນກິດຈະກຳການຜະລິດທີ່ໄດ້ມາດຖານ.

ຕາມປົກກະຕິແລ້ວການເລືອກທີ່ຕັ້ງ ຂອງການດຳເນີນທຸລະກິດທາງອຸດສາຫະກຳນັ້ນ ຕ້ອງ ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ສຳຄັນຢູ່ 3 ປະການຄື:

1. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຊື້ວັດຖຸດິບ.
2. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຜະລິດ (ຄ່າແຮງງານ, ພະລັງງານ...)
3. ຄ່າຂົນສົ່ງ (ຂົນສົ່ງວັດຖຸດິບເຂົ້າ ແລະ ຂົນສົ່ງຜົນຜະລິດອອກ)

ນອກຈາກນີ້ແລ້ວຍັງມີປັດໄຈຫຼາຍປະການ ທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເຊັ່ນ:

1. ຕະຫຼາດ (market) ແລະ ຕົ້ນທຶນການຜະລິດ (production cost) (ແຮງງານ, ລາຄາທີ່ດິນ, ວັດຖຸດິບ, ພະລັງງານ, ຄ່າຂົນສົ່ງ)

2. ສະພາບແວດລ້ອມ (environment) ໄດ້ແກ່: ທີ່ດິນ, ພູມີປະເທດ, ແມ່ນ້ຳ, ການ ລະບາຍນ້ຳ, ອາກາດ...

3. ໂຄງສ້າງບໍລິການພື້ນຖານຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ອຸປະກອນ ຫຼື ພາຫະນະຂົນສົ່ງ.

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

4. ການປະຢັດຈາກການລວມກຸ່ມ (agglonmeration economics) ໄດ້ແກ່ການປະຢັດໂດຍມີທີ່ຕັ້ງໃກ້ສູນກາງການຂົນສົ່ງ, ມີທີ່ຕັ້ງໃນເຂດເມືອງ (ຫຼືຊຸມຊົນເມືອງ)...

5. ປັດໄຈໃນການເມືອງ (political factors) ໄດ້ແກ່ການຕັ້ງກຳແພງພາສີ, ການແຊກແຊງ, ນະໂຍບາຍຂອງລັດ,ສະເຖຍລະພາບທາງການເມືອງ...

ເນື່ອງຈາກວ່າ: ກິດຈະກຳທາງອຸດສາຫະກຳມັກຈະຕ້ອງໄດ້ອາໄສປັດໄຈໃດໜຶ່ງໂດຍສະເພາະ ຈຶ່ງສາມາດຈຳແນກປະເພດອຸດສາຫະກຳຕາມລັກສະນະໃກ້ຄຽງໄດ້ 5 ປະເພດທີ່ສຳຄັນຄື:

1. ອຸດສາຫະກຳທີ່ອາໄສວັດຖຸດິບ (raw material - oriented industries)
2. ອຸດສາຫະກຳທີ່ອາໄສຕະຫຼາດ (market - oriented industries)
3. ອຸດສາຫະກຳທີ່ອາໄສແຮງງານ (labor - oriented industries)
4. ອຸດສາຫະກຳທີ່ອາໄສພະລັງງານ (energy - oriented industries)
5. ອຸດສາຫະກຳທີ່ບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນກັບປັດໄຈໃດໜຶ່ງໂດຍສະເພາະ (footloose industries)

II. ການປະຕິວັດອຸດສາຫະກຳ

ການປະຕິວັດອຸດສາຫະກຳໄດ້ກຳເນີດຂຶ້ນກ່ອນໝູ່ ໃນປະເທດອັງກິດ ຢູ່ໃນໄລຍະທ້າຍຂອງສະຕະວັດທີ 18 ຊຶ່ງເປັນໄລຍະທີ່ຕໍ່ຈາກອານານິຄົມ ແລະ ການຄ້າ. ໂດຍປ່ຽນຈາກສັງຄົມຊົນນະບົດຈາກພື້ນຖານການກະເສດມາເປັນສັງຄົມເມືອງທີ່ມີພື້ນຖານທາງດ້ານອຸດສາຫະກຳ.

ການປະຕິວັດອຸດສາຫະກຳເລີ່ມຕົ້ນດ້ວຍການນຳໃຊ້ເຄື່ອງຈັກອາຍນຳ, ຄວາມກ້າວໜ້າໃໝ່ໄດ້ປ່ຽນແປງເຕັກໂນໂລຊີການຜະລິດຢ່າງວ່ອງໄວ ເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນມີການອົບພະຍົບເຂົ້າໃນຕົວເມືອງ ແລະ ໃນຂະບວນການດັ່ງກ່າວນີ້ບົດບາດທາງດ້ານມືນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ. ໃນເວລານັ້ນອຸດສາຫະກຳຕໍ່າແຜ່ນເປັນອຸດສາຫະກຳທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ໃນປະເທດອັງກິດ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຈາກການປ່ຽນແປງເຕັກໂນໂລຊີ. ການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງເສດຖະກິດແບບໃໝ່ທີ່ແຕກຕ່າງຈາກລະບົບເດີມ.

ໃນດ້ານການຂົນສົ່ງ ແມ່ນໃຊ້ເຮືອຈັກໄຟ, ລົດໄຟອາຍນຳ ຊຶ່ງສາມາດແກ້ໄຂອຸປະສັກໄລຍະທາງ ແລະ ຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ ແລະ ຜູ້ໂດຍສານ.

ການປະຕິວັດອຸດສາຫະກຳໃນຂັ້ນຕົ້ນມາເຖິງຂັ້ນສຸດຍອດ ແມ່ນຢູ່ໃນລະຍະຕົ້ນຂອງສະຕະວັດທີ 20 ເມື່ອມີການປ່ຽນພະລັງງານ ຈາກໄມ້ມານຳໃຊ້ຖ່ານຫີນຫຼັງ ຈາກນັ້ນກໍມີການນຳໃຊ້ພະລັງງານອື່ນໆເຊັ່ນ: ນຳ້ມັນ,ອາຍແກັດ ແລະ ໄຟຟ້າເຂົ້າໃນການຜະຫຼິດອຸດສາຫະກຳປະເພດຕ່າງໆ. ການປະຕິວັດອຸດສາຫະກຳນັ້ນນັກວິຊາການບາງຄົນໄດ້ລະບຸວ່າມີ 3 ຄັ້ງຄື:

ຄັ້ງທີ 1 ແມ່ນເກີດຂຶ້ນຢູ່ເອີຣົບໃນລະຫວ່າງສະຕະວັດທີ 18-19

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ຄັ້ງທີ 2 ແມ່ນທ້າຍສະຕະວັດທີ 19 ຫາ ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20 ມີ ສະຫະລັດອາເມລິກາ ແລະ ເຢຍລະມັນ

ຄັ້ງທີ 3 ແມ່ນທ້າຍສະຕະວັດທີ 20 ອຸດສາຫະກຳເທັກໂນໂລຊີຂະຫຍາຍຕົວສູງພ້ອມທັງມີ ການຜະຫຼິດແບບໂລກາພວັດ

III. ຮູບແບບການແຈກຢາຍອຸດສາຫະກຳ

ການກະຈາຍອຸດສາຫະກຳເປັນກິດຈະກຳທີ່ກະແຈກກະຈາຍທີ່ສຸດຂອງຂະແໜງເສດຖະກິດ ໂລກຊຶ່ງເປັນກິດຈະກຳທີ່ກວາມເອົາພື້ນທີ່ແຄບແຕ່ມັນມີຜົນຕໍ່ເສດຖະກິດໃຫຍ່ຫຼວງ ແລະ ກຳລັງ ແຮງງານທີ່ເຮັດວຽກໃນຂະແໜງດັ່ງກ່າວກວາມເອົາ 8% ຂອງຈຳນວນປະຊາກອນທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ ໃນໂລກໃນນີ້ 75% ຂອງກຳລັງແຮງງານແມ່ນນອນຢູ່ໃນ 3 ເຂດຄື: ເອີເຣີບຕາເວັນຕົກ 35% , ອາ ດີສະຫະພາບໂຊຫວຽດ 20%, ສະຫະລັດອາເມລິກາ 20% ແລະ 25% ແມ່ນນອນຢູ່ປະເທດ ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ອື່ນໆ. ເມື່ອເບິ່ງຈາກຕົວເລກດັ່ງກ່າວສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເຂດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ເຂດ ຜະຫຼິດອຸດສາຫະກຳແມ່ນເຕົ້າໂຮມຢູ່ບໍລິເວນໃດໜຶ່ງຂອງໂລກຕະຫຼອດຮອດລະດັບປະເທດກໍ ເຕົ້າ

ໂຮມກັນຢູ່ເປັນເຂດເຊັ່ນດຽວກັນຕົວຢ່າງຢູ່ລັດເຊຍເຂດອຸດສາຫະກຳເຕົ້າໂຮມກັນຢູ່ເຂດເມືອງ ຫຼວງ ແລະ ພາກຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອຂອງປະເທດ.

IV. ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານອຸດສາຫະກຳ

ການປ່ຽນແປງນີ້ມັນໄດ້ເກີດຂຶ້ນໃນທ້າຍຂອງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 2 ຊຶ່ງເສດຖະກິດມີການ ຈະເລີນເຕີບໂຕຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ການປ່ຽນແປງທີ່ໂດດເດັ່ນກວ່າໝູ່ແມ່ນໄລຍະວິກິດການເສດ ຖະກິດໂລກໃນທົດສະວັດທີ 70 ແລະ 80 ຂອງສະຕະວັດທີ 20 ເຖິງວ່າປະເທດທີ່ພັດທະນາຈະ ຮັກສາອັດຕາສ່ວນໃນການຜະຫຼິດກໍຕາມ ແຕ່ອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນ ແມ່ນຊັກຊ້າກວ່າປະເທດທີ່ກຳ ລັງພັດທະນາ. ຜົນຜະຫຼິດອຸດສາຫະກຳຂອງປະເທດທີ່ຈະເລີນແມ່ນ 5-8%/ ປີໃນຊຸມປີ 60ແຕ່ຜົນ ຜະຫຼິດອຸດສາຫະກຳປະເທດກຳລັງພັດທະນາແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວຍ້ອນຄ່າແຮງງານ ຕໍ່າຕົວຢ່າງການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜົນຜະຫຼິດອຸດສາຫະກຳໃນເອີຣົບໃຕ້ ແລະ ອາເມລິກາລາຕິນປີລະ 5-11% ໃນຊຸມປີ 60,70 ແລະ 80

ຈາກການຂະຫຍາຍຕົວນີ້ເຮັດໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການ ແຮງງານໃນອຸດສາຫະກຳເພີ່ມຂຶ້ນ.

ສຳລັບຢູ່ໃນທະວີບອາຊີໂດຍສະເພາະແມ່ນອາຊີຕາເວັນອອກເຊັ່ນ: ຍີ່ປຸ່ນ, ເກົາຫຼີ, ໄຕ ຫວັນ, ຈີນ, ຮິງກິງ ໄດ້ມີການຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ຊຶ່ງເຮົາຈະສັງເກດເຫັນໃນລະຫວ່າງປີ 1974 - 1993 ການຈ້າງຄົນງານໃນອຸດສາຫະກຳໃນປະເທດເກົາຫຼີເພີ່ມຂຶ້ນ 47%, ໄຕຫວັນ 93%, ຮິງກິງ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

83%, ມາເລເຊຍ 135%. ໃນຂະນະດຽວກັນນັ້ນ ຢູ່ອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ເຊັ່ນ: ສິງກະໂປ, ອິນໂດເນເຊຍ...ກໍໄດ້ມີການພັດທະນາເຊັ່ນກັນ. ແຕ່ສຳລັບອາຊີໃຕ້ ແລະ ອາຟິກກາຊີນັ້ນ ອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງກິດຈະການອຸດສາຫະກຳຊ້າກວ່າພູມິພາກອື່ນໆ.

V. ອຸດສາຫະກຳໃນໂລກທີ 3

ກິດຈະກຳອຸດສາຫະກຳໃນປະເທດທີ່ຍັງທຸກຍາກນັ້ນ ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຊ້າຫຼາຍໂດຍສະເພາະແມ່ນບັນດາປະເທດໃນທະວີບອາຟິກກາ, ແຕ່ບັນດາປະເທດອຸດສາຫະກຳໃໝ່ (NIC) ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ປ່ຽນແປງວິທີການ ແລະ ທິດທາງດ້ານອຸດສາຫະກຳ ຈາກການຜະລິດເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າ ເປັນການຜະລິດເພື່ອສົ່ງອອກ ປະເທດເລົ່ານີ້ໄດ້ແບ່ງອອກເປັນ 2 ກຸ່ມຄື:

ກຸ່ມທີ່ 1: ແມ່ນກຸ່ມປະເທດຂະໜາດໃຫຍ່ ທີ່ມີຈຳນວນປະຊາກອນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ, ມີຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນຂະໜາດໃຫຍ່ ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ແກ່: ເມັກຊິໂກ, ບຣາຊິນ ອາກຊັງຕິນ ແລະ ອິນເດຍ ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ມີພື້ນຖານອຸດສາຫະກຳຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ມີລະບົບໂຄງສ້າງການບໍລິການທີ່ດີ.

ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ສົ່ງສິນຄ້າ ເພີນິເຈີ, ແຜ່ນແພ, ເຄື່ອງໝັງ ແລະ ເກີບ ໂດຍອີງໃສ່ຄວາມອາດສາມາດທາງທຳມະຊາດ ຈາກພາຍໃນປະເທດໃນດ້ານວັດຖຸດິບ (ໄມ້ທຳມະຊາດ, ຝ້າຍ, ການລ້ຽງສັດ).

ກຸ່ມທີ່ 2: ແມ່ນກຸ່ມປະເທດນ້ອຍເຊັ່ນ: ຮົງກົງ, ໄຕຫວັນ, ເກົາຫຼີໃຕ້ ແລະ ສິງກະໂປ ບັນດາປະເທດເຫຼົ່ານີ້ມີຊັບພະຍາກອນຈຳກັດ, ຕະຫຼາດແຄບ ແຕ່ເປັນປະເທດທີ່ມີສູນກາງການເງິນ ມີເງິນໃນການລົງທຶນ ໄດ້ພັດທະນາພື້ນຖານອຸດສາຫະກຳໂດຍຄຳນຶງເຖິງຄວາມຕ້ອງການທາງເສດຖະກິດລະດັບໂລກ (ຕະຫຼາດໂລກ) ໝາຍຄວາມວ່າ: ສົ່ງສິນຄ້າອຸດສາຫະກຳໄປຈຳໜ່າຍໃນປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ເສື້ອຜ້າສຳເລັດຮູບ ຜະລິດຕະພັນທາງວິສະວະກຳ, ຜະລິດຕະພັນທາງໂລຫະ ແລະ ອຸດສາຫະກຳເບົາເຊັ່ນ: ເຄື່ອງເອເລັກໂຕຣນິກ, ຄອມພິວເຕີ... ຕົວຢ່າງ ຂອງຄວາມສຳເລັດໃນນັ້ນກໍຄື: ເກົາຫຼີໃຕ້ໄດ້ກະຕຸ້ນ ແລະ ສົ່ງເສີມ ໃຫ້ຫຼາຍປະເທດໃນໂລກທີ 3 ຍອມຮັບເອົາແຜນພັດທະນາອຸດສາຫະກຳເພື່ອການສົ່ງອອກແບບນີ້.

- 1) ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງອຸດສາຫະກຳເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າ
ການຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງອຸດສາຫະກຳ ເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າຂອງບັນດາປະເທດເອກະລາດໃໝ່ໃນໂລກທີ 3 ແມ່ນຄວາມພະຍາຍາມຢາກຫຼຸດພື້ນອອກຈາກ ການອາໄສປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ ດ້ວຍການລົງທຶນຂອງຕົນເອງ ໂດຍໃຊ້ວິທີການໃນດ້ານກິດຈະການອຸດສາຫະກຳເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າ (Import - substitution industrialization) ອຸດສາຫະກຳທີ່ອ່ອນນ້ອຍ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

(Infat Industries) ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຂຶ້ນຈາກການຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານກຳແພງພາສີ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການເອົາສິນຄ້າຈາກຕ່າງປະເທດເຂົ້າ ແຕ່ນັກລົງທຶນພາຍໃນປະເທດບໍ່ມີທຶນ ແລະ ເຕັກນິກ ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງອາໄສບໍລິສັດຂ້າມຊາດເຂົ້າໄປຊ່ວຍເຫຼືອ ຈຶ່ງກາຍເປັນການລົງທຶນຮ່ວມ (joint venture) ພາ ໃຫ້ກິດຈະກຳ ທາງອຸດສາຫະກຳ ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງວ່ອງໄວໃນໄລຍະຕົ້ນ, ຫຼັງຈາກນັ້ນບໍດິນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງຊື້ວັດຖຸດິບ ແລະ ສິນຄ້າປະເພດຫຸ້ນ ພາໃຫ້ຕ້ອງໄດ້ສົ່ງຜົນກຳໄລກັບໄປສູ່ປະເທດແມ່ຂອງບໍລິສັດຂ້າມຊາດ ເຮັດໃຫ້ເງິນທຶນສຳຮອງລະຫວ່າງປະເທດຫຼຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ.

2) ການຂະຫຍາຍອຸດສາຫະກຳເພື່ອການສົ່ງອອກ.

ການຈະເລີນເຕີບໂຕ ຂອງອຸດສາຫະກຳເພື່ອການສົ່ງອອກ ສອດຄ່ອງກັບວິກິດການທາງເສດຖະກິດລະຫວ່າງປະເທດໃນຊ່ວງທົດສະຫວັດ 1970 ແລະ 1980. ການຂະຫຍາຍຕົວນີ້ເກີດຂຶ້ນໃນໄລຍະເວລາທີ່ບັນດາປະເທດ ທີ່ພັດທະນາແລ້ວ ມີຄວາມຕ້ອງການເພີ່ມຂຶ້ນ ພາໃຫ້ມີການຈັດສັນແຮງງານ ລະຫວ່າງປະເທດປະເທດໃນຮູບແບບໃໝ່.

ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງອຸດສາຫະກຳເພື່ອການສົ່ງອອກມີທ່າອ່ຽງລວມຕົວຢູ່ໃນເຂດການຜະລິດເພື່ອສົ່ງອອກ (export porcessing zone) ຊຶ່ງມີສະພາວະທີ່ເໝາະສົມ 4 ປະການຄື:

1. ມີຄວາມພ້ອມ (ເງື່ອນໄຂ) ນຳສິນຄ້າເຂົ້າ (ວັດຖຸດິບ) ສຳລັບການຜະລິດ, ຜະລິດຕະພັນ ເພື່ອການສົ່ງອອກ ແລະ ການຍົກເວັ້ນພາສີຂາອອກ, ບໍ່ມີການຄວບຄຸມການແລກປ່ຽນເງິນຕາຕ່າງປະເທດ ແລະ ມີເສລີພາບໃນການສົ່ງຜົນກຳໄລກັບຄືນປະເທດຂອງຜູ້ລົງທຶນ.
2. ມີເງື່ອນໄຂທາງໂຄງສ້າງບໍລິການພື້ນຖານ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກຕ່າງໆ, ພື້ນທີ່ກໍ່ສ້າງໂຮງງານ ແລະ ຄັງສິນຄ້າ ໂດຍມີຄ່າບໍລິການ ແລະ ຄ່າເຊົ່າຕໍ່າ.
3. ມີການກຳນົດເວລາໄລຍະປອດພາສີ ໂດຍປົກກະຕິມັກຈະກຳນົດໄວ້ 5 ປີ.
4. ມີເງື່ອນໄຂທາງແຮງງານ (ແຮງງານຫຼາຍ) ແຮງງານທີ່ມີລະບຽບວິໄນພ້ອມທັງຄ່າຈ້າງຕໍ່າ ປັດໃຈສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ການສ່ຜະລິດຕະພັນອຸດສາຫະກຳ ຂອງປະເທດໃນໂລກທີ່ 3 ໄປຍັງປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວມີການເພີ່ມຂຶ້ນນັ້ນກໍ່ຍ້ອນ ບໍລິສັດຂ້າມຊາດນັ້ນເອງ (ລະບົບການດຳເນີນງານ, ການຮ່ວມມື, ຕະຫຼາດນຳສົ່ງ)

VI. ບັນຫາອຸດສາຫະກຳຂອງໂລກ

1 ການຫຼຸດຄວາມຕ້ອງການສິນຄ້າ.

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ນັບແຕ່ຊຸມປີ 70 ເປັນຕົ້ນມາ ອຸດສາຫະກຳໄດ້ເຂົ້າສືບສະພາວະອີ່ມຕົວ ຂອງສິນຄ້າບໍລິໂພກຫຼາຍຊະນິດອັນເນື່ອງມາຈາກ:

- ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນໃນບາງປະເທດຫຼຸດລົງ.
- ລາຍໄດ້ບໍ່ເພີ່ມ (ຖ້າທຽບໃສ່ອັດຕາການເພີ່ມ)
- ຍ້ອນການປ່ຽນແປງທາງເຕັກໂນໂລຊີ.

ຕົວຢ່າງ: ຄວາມຕ້ອງການເຫຼັກກຳໃນຊຸມປີ 90 ຕໍ່ກວ່າຄວາມຕ້ອງການໃນຊຸມປີ 70 ເນື່ອງຈາກວ່າ: ອຸດສາຫະກຳຜະລິດລົດຍິນໃຊ້ໄກໜ້ອຍກວ່າ 20 ປີກ່ອນ ເພາະການອອກແບບໃນສະໄໝໃໝ່ຕ້ອງ ການໃຫ້ມີນັກໜັກເບົາ ເພື່ອປະຢັດນັກມັນທີ່ໃຊ້ໃນການຂັບເຄື່ອນ.

- ຄຸນນະພາບຂອງຜະລິດຕະພັນຫຼາຍຊະນິດໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ.

ຕົວຢ່າງ: ເຄື່ອງຄົວເຮືອນ ແຕ່ກ່ອນແມ່ນເລັ່ງໃສ່ທາງປະລິມານ ປະຈຸບັນມີຄຸນນະພາບດີ ໄຊ້ໄດ້ດົນເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຖີ່ຂອງການຊື້ສິນຄ້າຫຼຸດລົງ.

ການຊື້ລົດເມື່ອປະມານ 20 ປີກ່ອນນີ້ ສະເລ່ຍແລ້ວຄົນໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ ປ່ຽນ ຫຼື ຊື້ລົດໃໝ່ 5 ປີຕໍ່ຄັ້ງ ແຕ່ໃນປະຈຸບັນໂດຍສະເລ່ຍແລ້ວ ໃຊ້ຮອດ 11 ປີ ຈຶ່ງຊື້ ຫຼື ປ່ຽນຄັນໃໝ່.

2 ການເພີ່ມຄວາມສາມາດໃນການຜະລິດ.

ເຖິງວ່າຄວາມຕ້ອງການສິນຄ້າໃນໂລກຢູ່ໃນສະພາວະຄົງທີ່ ຫຼື ຫຼຸດ ແຕ່ຄວາມສາມາດໃນການຜະລິດພັດເພີ່ມຂຶ້ນ ຊຶ່ງມີປັດໄຈສຳຄັນຢູ່ 3 ຢ່າງຄື:

2.1 ຍ້ອນການຂະຫຍາຍຕົວ ຂອງການປະຕິວັດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ລະດັບພື້ນຖານທາງດ້ານເຕັກໂນໂລຊີໃນການຜະຫຼິດຈາກປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວໄປຫາປະເທດທີ່ພວມພັດທະນາ ແລະ ດ້ອຍພັດທະນາ

2.2 ການນຳໃຊ້ຫຸ້ນຍິນ ແລະ ລະບົບກິດຈະກຳອຸດສາຫະກຳມີຄວາມຍືດຍຸ່ນຫຼາຍຂຶ້ນ

2.3 ຍ້ອນຄວາມຕ້ອງການໃນການຮັກສາລະດັບການຜະຫຼິດເດີມ

3. ບັນຫາອຸດສາຫະກຳໃນປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວ

ປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວກຳລັງພົບກັບບັນຫາທາງຕະຫຼາດແຫ່ງໃໝ່ສຳຫຼັບສິນຄ້າອຸດສາຫະກຳຂອງຕົນເອງໃນຂະນະດຽວກັນກໍປະສົບກັບບັນຫາ ກ່ຽວກັບການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຕ້ອງການສິນຄ້າອຸດສາຫະກຳບາງປະເພດ ແລະ ບັນຫາຂອງລະດັບການຫວ່າງງານເພີ່ມຂຶ້ນເປົ້າໝາຍຂອງບັນດາປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວແມ່ນຢາກໃຫ້ອຸດສາຫະກຳ ໃນປະເທດຂອງຕົນສາມາດແຂ່ງຂັນໄດ້ໃນວົງເສດຖະກິດໂລກແບບປະສົມປະສານ.

3.1 ການແຂ່ງຂັນຈາກກຸ່ມປະເທດເສດຖະກິດ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ແມ່ນການແຂ່ງຂັນທາງດ້ານການຕະຫຼາດ ທີ່ນຳໄປສູ່ການລວມກຸ່ມກັນ ຂອງບັນດາປະເທດຕ່າງໆ ເພື່ອຫຼຸດອຸປະສັກທາງດ້ານການຄ້າ ແລະ ເພື່ອປະສົມປະສານຄວາມຕ້ອງການ.

ຕົວຢ່າງ: ກຸ່ມເສດຖະກິດຂອງສະຫະພັນເອີຣົບ ຊຶ່ງຊື່ເດີມ ແມ່ນປະຊາຄົມເອີຣົບ ກຸ່ມເສດຖະກິດດັ່ງກ່າວມີຜົນກະທົບຕໍ່ອຸດສາຫະກຳຂອງອາເມລິກາ ແລະ ຍີ່ປຸ່ນ. ໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ ແລະ ການາດາ ກໍ່ມີຂໍ້ຕົກລົງທາງດ້ານການຄ້າກັບແມກຊິກໂກເອີ້ນວ່າ ຂໍ້ຕົກລົງການຄ້າເສລີອາເມລິກາເໜືອ.

3.2 ບໍລິສັດຂ້າມຊາດຂະໜາດໃຫຍ່

ແມ່ນມີຢູ່ປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວຊຶ່ງບໍລິສັດດັ່ງກ່າວມີໂຮງງານທີ່ດຳເນີນການຜະຫຼິດຢູ່ປະເທດອື່ນຫຼາຍກວ່າປະເທດຂອງຕົນ (USA, J, F, E) ສາຍເຫດທີ່ເກີດ ມີບໍລິສັດຂ້າມຊາດນັ້ນເນື່ອງຈາກການເກີດ ມີບັນຫາອຸປະສັກທາງການຄ້າໂດຍສະເພາະ ແມ່ນການນຳເອົາສິນຄ້າຂອງຕົນເຂົ້າສູ່ຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ດັ່ງນັ້ນບໍລິສັດຂ້າມຊາດ ຈຶ່ງດຳເນີນກິດຈະກຳໃນປະເທດຕ່າງໆ ແລະ ເຮັດໃຫ້ບໍລິສັດສາມາດເພີ່ມປະລິມານການຂາຍຜົນຜະຫຼິດ, ຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ໃນດ້ານການຂົນສົ່ງອີກ.

4. ບັນຫາອຸດສາຫະກຳໃນປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ

ປະເທດກຳລັງພັດທະນາກຳລັງພັດທະນາອຸດສາຫະກຳພື້ນຖານຂອງຕົນເອງເຊັ່ນ: ອຸດສາຫະກຳເຫຼັກ, ແຜ່ນແພ...ໂດຍບໍ່ໄດ້ຄຳນຶງເຖິງ ສິນຄ້າທີ່ຈະລົ້ນຕະຫຼາດຂອງໂລກ ເນື່ອງຈາກວ່າປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາ ໄດ້ສ້າງອຳນາດ ແລະ ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ບົນພື້ນຖານການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳ ແລະ ມີການເນັ້ນເປັນຮູບແບບທີ່ຈະນຳໄປສູ່ຄວາມຈະເລີນທາງເສດຖະກິດແຕ່ໃນຕົວຈິງປະເທດກຳລັງພັດທະນາກຳລັງພົບກັບບັນຫາຄື:

1. ບັນຫາການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ
2. ບັນຫາການຂາດແຄນທຶນ ແລະ ແຮງງານທີ່ມີສີມືດີ
3. ການຂາດແຄນໂຄງສ້າງບໍລິການພື້ນຖານທີ່ທັນສະໄໝ
4. ບັນຫາການຂາດແຄນເທັກໂນໂລຊີໃນການຜະຫຼິດ
5. ບັນຫາການເອົາລັດເອົາປຽບຈາກບໍລິສັດຂ້າມຊາດ

໔. ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳພື້ນຖານປະກອບມີ:

1. ອຸດສາຫະກຳພະລັງງານ
 - ລະການໃຊ້ພະລັງງານໃນໂລກ
 - ນຳມັນ 40 %
 - ອາຍແກັດທຳມະຊາດ 22,9%

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ຖ່ານຫີນ 27,4%

ນິວເຄຼຍ 7,1%

ໄຟຟ້ານຳຕົກ 2,5%

- ຜົນຜະຫຼິດພະລັງງານໃນໂລກ

ອາເມລິກາເໜືອ 24%

ຢູຣົບ 10%

ຕາເວັນອອກກາງ 11%

ອາຊີ 14%

ອົດສະຕາລີ 2%

ອາເມລິກາໃຕ້ 7%

ລັດເຊຍ 25%

ອາຟຣິກາ 6%

ຍີ່ປຸ່ນ 1%

- ສາກນບໍລິໂພກພະລັງງານໃນໂລກ

ອາເມລິກາເໜືອ 25%

ຢູຣົບ 17%

ຕາເວັນອອກກາງ 3%

ຍີ່ປຸ່ນ 5,5%

ອາເມລິກາໃຕ້ 6%

ອາຟຣິກາ 3%

ອາຊີ 15%

ອົດສະຕາລີ 1,5%

- ຮປະເທດທີ່ມີອັດຕາສ່ວນນິວເຄຼຍສູງ

ລິດທູເນຍ 76 %

ຝຣັ່ງ 75%

ແບນຊິກ 56%

ຊູແອດ 51%

ສະໂລວັກ 49%

ບຸນກາລີ 46%

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ຮົງກາລີ 44%

ສະໂລເວເນຍ 38%

ສະວິສ 37%

ເກົາຫຼີໃຕ້ 36%

- ຜ ປະເທດທີ່ມີອັດຕາສ່ວນການນຳໃຊ້ໄຟຟ້ານຳຕົກຫຼາຍ

ປາຣາໂກວ 99,9%

ນອກແວ 99,6%

ພູຖານ 99,6%

ຊຳປີ 99,5%

ການາ 99,3%

ກົງໂກ 99,3%

ອູການດາ 99,2%

ບູຣຸນດີ 98,1%

ມາລາວີ 98%

ຮູອານດາ 97,8%

2. ອຸດສາຫະກຳຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່

- ທອງ 10.400.000(1993)

ສະຫະລັດອາເມລິກາ 18,9%

ການາດາ 5,9%

ຈີລີ 13,4%

ຈີນ 5,3%

ຍີ່ປຸ່ນ 12,5%

- ✕ ເຫຼັກ

ຈີນ 25%

ເບຼຊິນ 16,4%

ອິດສະຕາລີ 12,3%

ອູແກຣນ 7,4%

ອິນເດຍ 5,9%

- ຜ ໂຄງ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ກາຊັກສະຖານ 35,2%
ອາຟຣິກາໃຕ້ 25,5%
ອິນເດຍ 9,1%
- ສຄຳ
ອາຟຣິກາໃຕ້ 32,6 %
ສະຫະລັດອາເມລິກາ 17,7%
ອິສະຕາລີ 13%
- ສອູຮານີອອມ
ການາດາ 27,8%
ກາຊັກສະຖານ 8,2%
ອູສະເບກິດສະຖານ 7,9%
- ຊີນ
ສະຫະລັດອາເມລິກາ 22,7%
ລັດເຊຍ 9,3%
ອັງກິດ 6,7%
- ລ ກົວ
ຈີນ 22,7%
ມາເລເຊຍ 20,7%
ອິນໂດເນເຊຍ 13,6%
- ສ ມັງການ
ອູແກຣນ 31,8%
ຈີນ 19,1%
ອາຟຣິກາໃຕ້ 15,9%
- ສ ອາລຸຍມິນຽມ
ສະຫະລັດອາເມລິກາ 33,8%
ລັດເຊຍ 15,8%
ການາດາ 11,8%
- ສ ສັງກະສີ
ຈີນ 11,8%

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ຍີ່ປຸ່ນ 10,3%
ການາດາ 9,3%
- ຜູ້ບາຫຼອດ
ຈີນ 11,8 %
ລັດເຊຍ 14,3 %
ກຽກກີສະຖານ 6,0%

-✘ ນີແກນ

ລັດເຊຍ 19%
ການາດາ 14,9%
ຍີ່ປຸ່ນ 12,8%

-✘ ເພັດ

ອິດສະຕາລີ 40,6%
ໄຊເອຍ 16,3%
ບົດສະວານນາ 14,6%

-ຜ ເຫຼັກກ້າ 3 ປະເທດທີ່ນຳໜ້າໃນການຜະຫຼິດເຫຼັກກ້າ

ຍີ່ປຸ່ນ

ຈີນ

ສະຫະລັດອາເມລິກາ

3. ອຸດສາຫະກຳກິນຈັກ(10 ປະເທດທີ່ນຳໜ້າໃນການຜະຫຼິດ)

3.1 ການສ້າງກຳປັ້ນ,ເຮືອ ແລະ ການຂາຍເຮືອ

ຍີ່ປຸ່ນ

ເກົາຫຼີໃຕ້

ໄຕ້ຫວັນ

3.2 ການຜະຫຼິດລົດໂດຍສານ

ຍີ່ປຸ່ນ

ສະຫະລັດອາເມລິກາ

ເຢຍລະມັນ

3.3 ການຜະຫຼິດຍານພາຫະນະເພື່ອການຄ້າ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ສະຫະລັດອາເມລິກາ

ຍີ່ປຸ່ນ

ເບຣຊິນ

4. ອຸດສາຫະກຳປະມົງປາທີ່ໄດ້ຈາກທະເລ 83,1% ແລະ ຈາກແຜ່ນດິນ 16,9%

ຈີນ

ເປຣູ

ຍີ່ປຸ່ນ

ພາກທີ III ການຄົ້ນຄວ້າຄົ້ນຄ້ວາ

ບົດທີ 1 ບົດບາດຂອງກິດຈະກຳການຄົ້ນຄ້ວາຕໍ່ເສດຖະກິດ

ກິດຈະການທາງເສດຖະກິດດຳເນີນຢູ່ໄດ້ຕ້ອງຕ້ອງໄດ້ອາໄສການຄົ້ນຄ້ວາເພາະວ່າການຄົ້ນຄ້ວາແມ່ນການເຄື່ອນຍ້ານຄົນ ແລະ ສິນຄ້າຈາກສະຖານທີ່ໜຶ່ງໄປຫາອີກສະຖານທີ່ອື່ນໂດຍມີການພົວພັນກັບເທັກໂນໂລຊີທີ່ມີຢູ່. ການພັດທະນາການຄົ້ນຄ້ວາຂອງມະນຸດແມ່ນເລີ່ມມາຈາກການໃຊ້ແຮງງານສັດ, ຄົນ, ລົມ, ພືນ, ອາຍນຳ, ຖ່ານຫີນ, ນຳ້ມັນ, ໄຟຟ້າ, ແສງອາທິດ ແລະ ພະລັງງານອື່ນໆ.

I. ປະເພດຂອງການຄົ້ນຄ້ວາ

ໃນປັດຈຸບັນການຄົ້ນຄ້ວາທີ່ມີບົດບາດສຳຄັນຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດມີ 5 ປະເພດຄື: ທາງລົດ, ລົດໄຟ, ນຳ້, ອາກາດ ແລະ ທີ່

1. ການຄົ້ນຄ້ວາທາງລົດ

ການຄົ້ນຄ້ວາປະເພດນີ້ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຫຼາຍທີ່ສຸດ. ໃນປັດຈຸບັນ, ລົດບັນທຸກທີ່ຄົ້ນຄ້ວາສິນຄ້າກວມເອົາປະລິມານຫຼາຍ, ແລ່ນດ້ວຍຄວາມໄວສູງ ແລະ ໄປໄດ້ໃນຫຼາຍໆບ່ອນເຮັດໃຫ້ການນຳໃຊ້ລົດມີຄ່າໃຊ້ຫຼາຍກວ່າລົດໄຟ. ຂໍ້ເສຍການຄົ້ນຄ້ວາທາງລົດແມ່ນຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງໃນການຮັກສາເສັ້ນທາງໂດຍສະເພາະ ແມ່ນໃນເຂດທີ່ມີຝົນຕົກຫຼາຍ ແລະ ມັກມີໄຟທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ນຳ້ຖ້ວມ... ຕະຫຼອດຮອດຍານພາຫະນະຄົ້ນຄ້ວາສິນຄ້າຂະໜາດໃຫຍ່ທີ່ມີນຳ້ໜັກຫຼາຍໃຊ້ໃນການຄົ້ນຄ້ວາເປັນຕົ້ນເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ເສັ້ນທາງເປ່ເພ.

2. ການຄົ້ນຄ້ວາທາງລົດໄຟ

ສາມາດຄົ້ນຄ້ວາໄດ້ຫຼາຍໃນລະຍະໄກໂດຍເສຍຄ່າເຊື້ອເພີງ ແລະ ແຮງງານຕໍ່າ. ແຕ່ການຄົ້ນຄ້ວາທາງລົດໄຟນີ້ແມ່ນບໍ່ສາມາດສະໜອງໃນດ້ານການຄົ້ນຄ້ວາ ຕາມການປ່ຽນແປງທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງງານ, ຊຸມຊົນ... ເນື່ອງຈາກວ່າທາງລົດໄຟມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງໃນການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການຮັກສາ, ການຄົ້ນຄ້ວາຕ້ອງການຄົ້ນຄ້ວາໃນປະລິມານຫຼາຍເພື່ອໃຫ້ກຸ້ມຄ່າ.

3. ການຄົ້ນຄ້ວາທາງນຳ້

ການຄົ້ນຄ້ວາທາງນຳ້ເປັນປະເພດການຄົ້ນຄ້ວາທີ່ມີອັດຕາຄ່າຄົ້ນຄ້ວາ ຕໍ່ຫົວໜ່ວຍຕໍ່າທີ່ສຸດ, ສາມາດຄົ້ນຄ້ວາໃນລະຍະທາງໄກ, ໃຊ້ພະລັງງານກິນຈັກໜ້ອຍ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການດຳເນີນການຕໍ່ຫົວໜ່ວຍນຳ້ໜັກທີ່ບັນທຸກຕໍ່າໂດຍສະເພາະແມ່ນເຮືອຂະໜາດໃຫຍ່. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ທ່າເຮືອແມ່

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ນັ້ນ ແລະ ທ່າເຮືອແຄມທະເລຈຶ່ງມີແຮງດຶງດູດ ໃນດ້ານອຸດສາຫະກຳນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບຈາກຕ່າງປະເທດ ແລະ ອຸດສາຫະກຳການຜະຫຼິດເພື່ອສົ່ງອອກ. ປັດຈຸບັນການຂົນສົ່ງທາງນ້ຳຍັງເປັນອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນທາງເສດຖະກິດໃນຫຼາຍພູມິພາກຂອງໂລກເຊັ່ນ: ຢູຣົບຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອຂອງເຂດ 5 ໜອງໃຫຍ່ ແລະ ເຂດທົ່ງພຽງລ້ອງແມ່ນ້ຳມີຊື່ຊື່ບປີ.

4. ການຂົນສົ່ງທາງອາກາດ

ການຂົນສົ່ງທາງອາກາດມີອິດທິພົນໜ້ອຍ ຕໍ່ກັບທີ່ຕັ້ງຂອງກິດຈະກຳທາງອຸດສາຫະກຳ ຫຼື ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດຖ້າທຽບກັບການຂົນສົ່ງປະເພດອື່ນໆແຕ່ມີຄວາມສຳຄັນໃນການຂົນສົ່ງຄົນໂດຍສານໃນລະຍະທາງໄກ ແລະ ຂົນສົ່ງສິນຄ້າທີ່ມີລາຄາແພງ.

5. ການຂົນສົ່ງທາງທໍ່

ການຂົນສົ່ງທາງທໍ່ເປັນປະເພດການຂົນສົ່ງທີ່ ສະດວກ, ວ່ອງໄວ ແລະ ມີປະສິດທິພາບໂດຍສະເພາະແມ່ນວັດຖຸທີ່ເປັນທາດແຫຼວເຊັ່ນ: ນ້ຳ, ນ້ຳມັນ, ອາຍແກັດທຳມະຊາດ ແລະ ຂອງແຂງບາງຊະນິດເຊັ່ນ: ຖ່ານຫີນ... ການຂົນສົ່ງທາງທໍ່ສົ່ງເສີມໃຫ້ກິດຈະກຳບາງຊະນິດຕັ້ງຢູ່ໃນບໍລິເວນໃກ້ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ, ເຂດຈຸດປາຍທາງເຊັ່ນ: ໂຮງກັ່ນນ້ຳມັນ, ໂຮງງານຜະຫຼິດປຸຍ...

II. ອົງປະກອບຂອງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງ

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍການຂົນສົ່ງປະກອບດ້ວຍ 2 ປັດໃຈຄື: ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງຄົງມີ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງແບບແປຜັນ 2 ປັດໃຈນີ້ມີອິດທິພົນຕໍ່ອັດຕາຄ່າຂົນສົ່ງປະເພດຕ່າງໆ

1. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ

ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຄົງທີ່ໃນການຂົນສົ່ງໄດ້ແກ່ຄ່າບັນທຸກສິນຄ້າເຂົ້າ-ອອກ ຢູ່ຄັງສິນຄ້າ ຫຼື ສາງສິນຄ້າເຊັ່ນ: ຄ່າຈັດການຂົນຍ້າຍ, ຄ່າຍ້າຍສິນຄ້າຂຶ້ນ - ລົງຈາກຍານພາຫະນະ, ຄ່າຮັກສາສິນຄ້າໃນສາງ, ຄ່າປະກັນການສູນເສຍສິນຄ້າ...ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແບບຄົງທີ່ນີ້ຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຕາມປະເພດຂອງສິນຄ້າທີ່ຈະຂົນສົ່ງ. ນອກຈາກນັ້ນຍັງຂຶ້ນກັບປະເພດຂອງຍານພາຫະນະຊຶ່ງປົກກະຕິແລ້ວການຂົນສົ່ງທາງລົດຈະເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຄົງທີ່ຕໍ່ກວ່າທາງເຮືອ. ສ່ວນການຂົນສົ່ງທາງລົດໄຟຈະເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍລະດັບກາງເຖິງວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຄົງທີ່ຈະບໍ່ຂຶ້ນກັບໄລຍະທາງກໍຕາມ ແຕ່ມັນຈະມີຜົນຕໍ່ຄ່າຂົນສົ່ງລວມເພາະຂຶ້ນກັບຄວາມໄກ ແລະ ໄກຂອງການຂົນສົ່ງ.

2. ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍແປຜັນ

ແມ່ນຄ່າຂົນສົ່ງທີ່ແທ້ຈິງໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ-ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້ານີ້ຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບໄລຍະທາງໃນການຂົນສົ່ງຄື: ໄລຍະໄກຈະເສຍຄ່າຂົນສົ່ງຕໍ່ກວ່າລະຍະໄກແຕ່ບໍ່ໄດ້ໝາຍຄວາມວ່າ: ຖ້າລະຍະທາງໄກຈະຕ້ອງເສຍອັດຕາຄ່າຂົນສົ່ງຕໍ່ໜ່ວຍສູງ (ນ້ຳໜັກ ແລະ ປະລິມານ). ເພາະວ່າອັດຕາຄ່າຂົນສົ່ງຕໍ່ໜ່ວຍຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບປະເພດຂອງພາຫະນະຂົນສົ່ງ ແລະ ມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ຫຼຸດຕາມລະຍະທາງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຕາມປົກກະຕິແລ້ວການຂົນສົ່ງການຂົນສົ່ງທາງອາກາດ ແລະ ທາງລົດເສຍຄ່າທາງແປຜັນຕໍ່ໜ່ວຍສູງການຂົນສົ່ງທາງເຮືອຄ່າຂົນສົ່ງຕໍ່ໜ່ວຍຈະຕໍ່າ ແລະ ລາຄາເຊື້ອເພີ່ງທີ່ໃຊ້ໃນການຂົນສົ່ງກໍ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ຄ່າຂົນສົ່ງແປຜັນເຊັ່ນກັນ.

3. ການບໍລິການຂົນສົ່ງ

ແມ່ນປັດໄຈໜຶ່ງ ທີ່ຜູ້ສົ່ງສິນຄ້າ (Shipper) ຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາໃນການເລືອກຍານ ພາຫະນະ ແລະ ເສັ້ນທາງໃນການຂົນສົ່ງ. ນອກຈາກນັ້ນ, ສິ່ງສໍາຄັນອື່ນໆທີ່ຄວນພິ ຈາລະນານັ້ນກໍ່ຄື: ຄຸນນະນັ້ນກໍ່ຄື: ຄຸນນະພາບຂອງການບໍລິການຂົນສົ່ງ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ:

- 1 ຄວາມວ່ອງໄວໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ (Speed of delivery)
- 2 ຄວາມສະດວກໃນການກຳນົດເວລາ (Scheduling conveniences)
- 3 ຄວາມປອດໄພ / ຫຼີກລ່ຽງໃນການແຕກຫັກ (Avoidance of damage)
- 4 ຄວາມໄວ້ວາງໃຈໃນດ້ານການຂົນສົ່ງ (reliability)
- 5 ໄລຍະເວລາທັງໝົດທີ່ໃຊ້ໃນການຂົນສົ່ງ (transport time total delivery time)

ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍເວລາທີ່ໃຊ້ໃນການບັນທຸກ (loading time), ເວລາທີ່ໃຊ້ໃນການເດີນທາງ ຫຼື ເຄື່ອນຍ້າຍ (movemet time) ແລະ ເວລາເວລາທີ່ໃຊ້ໃນການສົ່ງສິນຄ້າລົງ ຈາກຍານພາຫະ (unloading time).

ຄຸນນະພາບຂອງການບໍລິການຂົນສົ່ງ ໂດຍອີງໃສ່ການນຳໃຊ້ເວລາແລ້ວເຫັນວ່າ: ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຕາມປະເພດຂອງຍານຂົນສົ່ງຄື:

- ລົດບັນທຸກຈະໃຊ້ເວລາໜ້ອຍທີ່ສຸດສໍາຫຼັບລະບະທາງໃກ້
- ເຄື່ອງບິນ
- ລົດໄຟ
- ທາງເຮືອ

ແຕ່ຖ້າເປັນການຂົນສົ່ງທາງໄກແມ່ນຍົນ, ລົດບັນທຸກ, ລົດໄຟ ແລະ ເຮືອ. ປັດໃຈທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄຳນຶງເຖິງໃນເວລາເລືອກຍານພາຫະນະໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າຕ້ອງພິຈາລະນາຕາມປະເພດຂອງສິນຄ້າ, ການເນົ່າເສຍຂອງສິນຄ້າ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ... ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວໃນເວລາພິຈາລະນາຄ່າຂົນສົ່ງສິນຄ້າ ແລະ ການບໍລິການຈະເຫັນວ່າລົດບັນທຸກມີປະໂຫຍດຫຼາຍໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າ ແລະ ຄົນໂດຍສານໂດຍສະເພາະຢູ່ພາຍໃນປະເທດ. ສໍາຫຼັບເຄື່ອງບິນແມ່ນມັກໃຊ້ໃນການເດີນທາງໄກ, ສິນຄ້າທີ່ຕ້ອງການໄວມວນສານໜ້ອຍແຕ່ມູນຄ່າສູງ.

4. ຜົນກະທົບຂອງການຂົນສົ່ງທີ່ມີຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

- ເປັນຕົວເຊື່ອມຕໍ່ທາງເສດຖະກິດປະເພດຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການກະເສດ, ອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ

- ເປັນສິ່ງດຶງດູດທາງເສດຖະກິດ

- ເປັນຕົວກຳນົດຮູບແບບທີ່ຕັ້ງ ແລະ ການໃຊ້ພື້ນທີ່ທາງເສດຖະກິດ

- ເປັນສິ່ງທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ

- ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງການຂົນສົ່ງເຮັດໃຫ້ຄ່າຂົນສົ່ງຫຼຸດລົງ ແລະ ມີການແບ່ງງານໃນລະດັບລະຫວ່າງປະເທດ

- ການຂົນສົ່ງທີ່ວ່ອງໄວ ແລະ ທັນສະໄໝເຮັດໃຫ້ເສດຖະກິດຂະຫຍາຍຕົວຈາກຕົວເມືອງໄປສູ່ຊົນນະບົດ.

ນອກນັ້ນ, ຍັງມີການຍັງມີການການກະຕຸ້ນເຮັດໃຫ້ມີຂະບວນການກະຕຸ້ນການເຄື່ອນຍ້າຍອຸດສາຫະກຳຂອງປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວໄປສູ່ປະເທດອື່ນ ຫຼື ເຂດພູມິພາກອື່ນທີ່ມີເສດຖະກິດແບບເສລີ ແລະ ມີສະພາບແຮງງານອ່ອນແອກວ່າ ແລະ ມີຄ່າແຮງງານຕໍ່ກວ່າ. ນັບແຕ່ມີການພັດທະນາລະບົບການຂົນສົ່ງມານັ້ນປະເພດຂອງການຂົນສົ່ງມີຜົນກະທົບຫຼາຍທີ່ສຸດຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດໂລກໄດ້ແກ່ການຂົນສົ່ງທາງບົກ, ສ່ວນການຂົນສົ່ງທາງອາກາດແມ່ນໄດ້ມີບົດບາດຫຼັງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 2 ໂດຍສະເພາະຄົນໂດຍສານ, ວັດຖຸນ້ອຍແຕ່ມີຄ່າສູງ ແລະ ຂອງທີ່ເສຍເໝົາງ່າຍເຊັ່ນ: ດອກໄມ້...ການຂົນສົ່ງທາງນໍ້າ ແລະ ທາງຖີ່ມີຜົນກະທົບຈຳກັດສະເພາະຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດໃນບໍລິເວນອ້ອມແອ້ມຈຸດເລີ່ມ ແລະ ປາຍທາງເທົ່ານັ້ນ.

5 . ລະບົບການການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າ

ແຕ່ລະປະເທດຈະໃຊ້ລະບົບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າທີ່ແຕກຕ່າງກັນໂດຍໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບສະພາບເສດຖະກິດຂອງຕົນໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າແບ່ງອອກເປັນ 3 ປະເພດຄື:

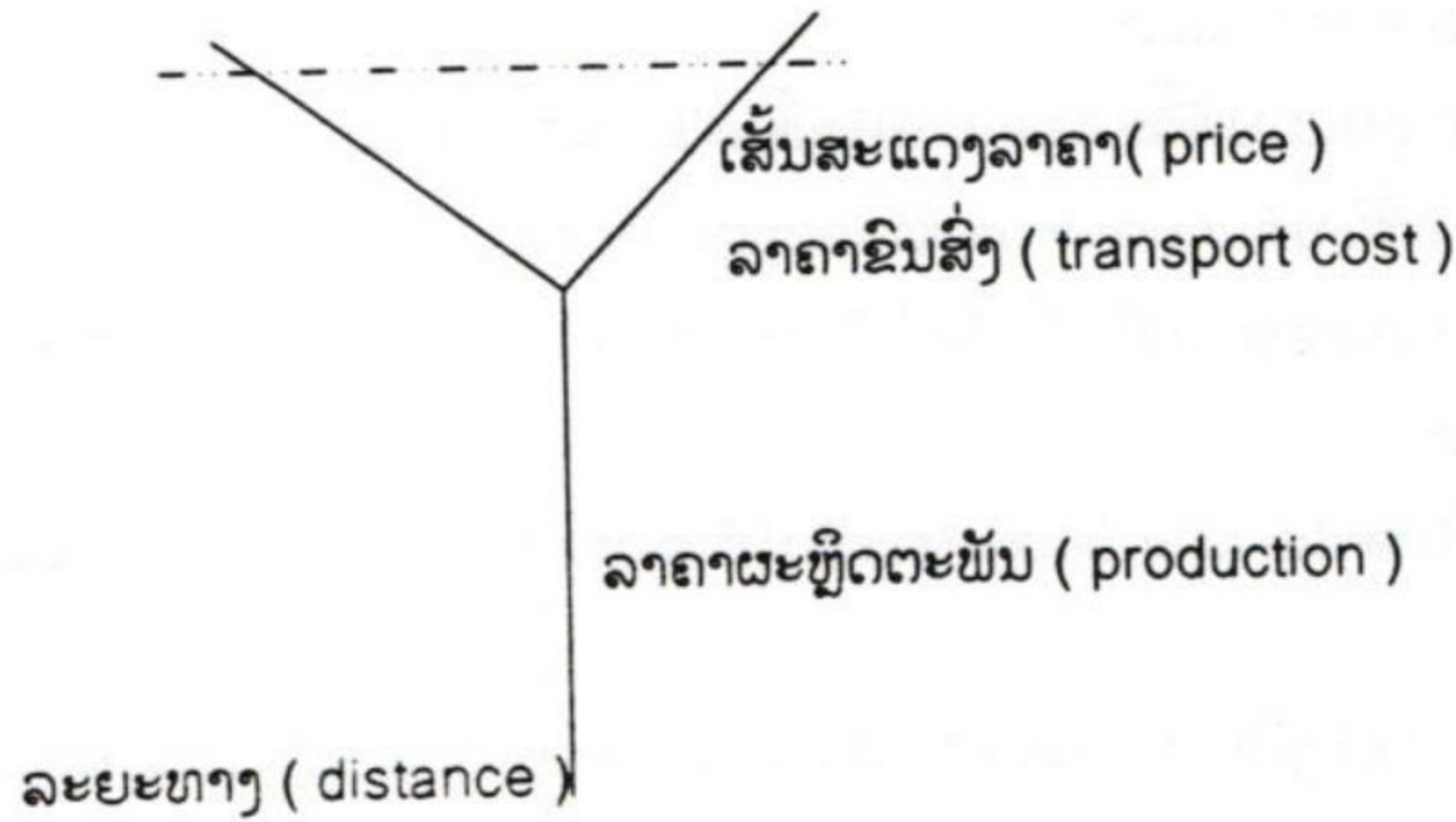
- ລະບົບການກຳນົດລາຄາມາດຖານ (Cost Insurance and Freight)
- ລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ໂຮງງານ (Cost of Sales)
- ລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ຈຸດຖານ (Cost)

5.1. ລະບົບການກຳນົດລາຄາມາດຖານ (Cost Insurance and Freight)

ໝາຍເຖິງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ,ຄ່າປະກັນ ແລະ ຄ່າບັນທຸກ. ລະບົບການກຳນົດລາຄາມາດຖານ (CIF) ເປັນລະບົບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າທີ່ໃຊ້ກັນທົ່ວໄປພາຍໃຕ້ລະບົບນີ້ໂຮງງານຈະກຳນົດລາຄາສິນຄ້າຊະນິດດຽວກັນໃນລາຄາທີ່ເທົ່າກັນໝົດເຊັ່ນ: ໜັງສືພິມ, ວາລະສານ... ບໍ່ວ່າ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ລູກຄ້າຈະຢູ່ບ່ອນໃດກໍ່ຕາມໂດຍທີ່ໂຮງງານຈະຮວມເອົາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເອສານ,ຄ່າປະກັນໄພ ແລະ ຄ່າຂົນສົ່ງເຂົ້າໃນລາຄາສິນຄ້າ.

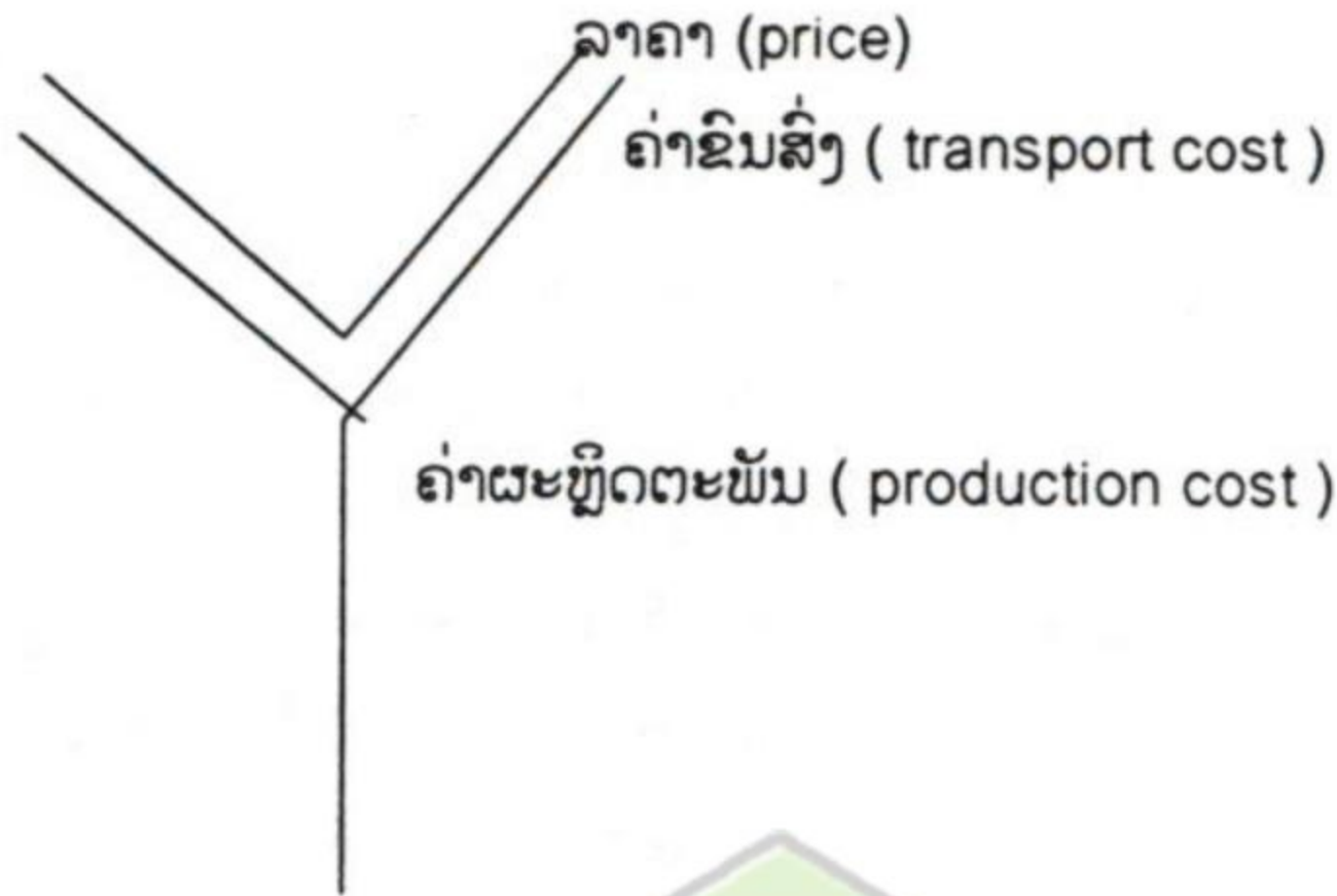


ດ້ານດີຂອງລະບົບການກຳນົດລາຄາມາດຖານນີ້ລາຄາດຽວໃນທຸກທີ່ນັບທັງໃກ້ ແລະ ໄກຈາກໂຮງງານ, ໃນກໍລະນີນີ້ໂຮງງານສາມາດຕັ້ງຢູ່ໃກ້ແຫຼ່ງວັດຖຸດິບເພາະວ່າ:ລາຄາວັດຖຸດິບ ຫຼື ສິນຄ້າຈະເທົ່າກັນໝົດ -ຜົນກະທົບອີກປະການໜຶ່ງກໍ່ຄືສາມາດຂະຫຍາຍຕະຫຼາດຈຳໜ່າຍຢ່າງ ກວ້າງຂວາງໂດຍໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄ່າຂົນສົ່ງທີ່ແທ້ຈິງ.ຜົນກະທົບຂອງການກຳນົດລາຄາມາດຖານ ນີ້ແມ່ນຜູ້ຊື້ຢູ່ໃກ້ໂຮງງານຈະຕ້ອງຂ່ວຍເຫຼືອ ເກື້ອກູນຜູ້ຊື້ຢູ່ຫ່າງໄກຈາກໂຮງງານເພາະວ່າຜູ້ຊື້ທີ່ຢູ່ ໄກ້ໂຮງງານຈະຈ່າຍເງິນຊື້ສິນຄ້າໃນລາຄາທີ່ສູງກວ່າໃນລາຄາສິນຄ້າທີ່ແທ້ຈິງ(ລາຄາສິນຄ້າ + ລາຄາຂົນສົ່ງ) ແລະ ລູກຄ້າທີ່ຢູ່ໄກໂຮງງານຈະຈ່າຍເງິນຊື້ສິນຄ້າໃນລາຄາທີ່ຕໍ່າກວ່າລາຄາທີ່ແທ້ ຈິງ. ນອກຈາກນັ້ນ, ພາຍໃຕ້ລະບົບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າປະເພດນີ້ຕະຫຼາດຂອງແຕ່ລະໂຮງ ງານຈະແຜ່ຂະຫຍາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງ. ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມໂຮງງານອຸດສາຫະກຳຍ່ອມຕ້ອງການທີ່ຕັ້ງ ທີ່ຢູ່ໄກສູນກາງຂອງຕະຫຼາດສິນຄ້າເພາະຈະໄດ້ຜົນກຳໄລຫຼາຍກວ່າຄື: ເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່ແທ້ຈິງ ຕໍ່າກວ່າລາຄາຂາຍ

5.2. ລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ໂຮງງານ(Free on board)

ແມ່ນລະບົບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າຖືກກຳນົດທີ່ໂຮງງານໂດຍທີ່ບໍ່ໄດ້ລວມຄ່າຂົນສົ່ງ (ຄ່ານຳມັນ) ແລະ ຜູ້ຊື້ ຫຼື ຜູ້ບໍລິໂພກ ເປັນຜູ້ຈ່າຍຄ່າຂົນສົ່ງສິນຄ້າຊຶ່ງຄ່າຂົນສົ່ງຈະຫຼາຍໜ້ອຍ ແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບລະຍະທາງລະຫວ່າງຜູ້ຊື້ ແລະ ໂຮງງານ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ



ພາຍໃຕ້ລະບົບກຳນົດລາຄາແບບ F.O.B ນີ້ ຜູ້ບໍລິໂພກຕ້ອງການທີ່ຢູ່ໄກກັບແຫຼ່ງຜະຫຼິດ ເພື່ອຈະໄດ້ຊື້ສິນຄ້າໃນລາຄາຖືກ. ທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງງານກໍ່ຕ້ອງການທີ່ຕັ້ງຢູ່ໄກແຫຼ່ງວັດຖຸດິບ ແລະ ພະລັງງານເພື່ອຫຼຸດຄ່າຂົນສົ່ງ. ຈາກບັນຫານີ້ ເຮັດໃຫ້ໂຮງງານອຸດສາຫະກຳທີ່ຢູ່ໄກແຫຼ່ງວັດຖຸດິບ ຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນໃນດ້ານລາຄາຂອງການຜະຫຼິດ, ຍອດຂາຍຜົນພະຫຼິດ ແລະ ກຳໄລຈາກການຂາຍຜົນຜະຫຼິດ. ໃນລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ໂຮງງານນີ້ ຄ່າຂົນສົ່ງທີ່ແທ້ຈິງຈະຖືກລວມເຂົ້າກັບລາຄາສຸດທ້າຍຂອງສິນຄ້າ. ດັ່ງນັ້ນລາຄາສິນຄ້າທີ່ຂາຍຈະແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມສະຖານທີ່ຕ່າງໆ ແລະ ລາຄາສິນຄ້າທີ່ຕະຫຼາດເທົ່າກັບລາຄາສິນຄ້າຈາກໂຮງງານບວກກັບລາຄາຂົນສົ່ງ.

$$P_i = P_1 + (t \times d)$$

P_i = ລາຄາຂາຍທີ່ຕະຫຼາດ

P_1 = ລາຄາທີ່ໂຮງງານ

t = ຄ່າຂົນສົ່ງຕໍ່ໜ່ວຍລະຍະທາງ

d = ລະຍະທາງຈາກໂຮງງານໄປຫາຕະຫຼາດ

ເມື່ອຖ້າເບິ່ງແບບເຜີນໆແລ້ວ ການກຳນົດລາຄາປະເພດນີ້ບໍ່ມີຜົນຕໍ່ການຕັດສິນໃຈເລືອກທີ່ຕັ້ງຂອງໂຮງງານເພາະວ່າຜູ້ຊື້ເປັນຜູ້ຈຳໜ່າຍຄ່າຂົນສົ່ງ, ຜູ້ຂາຍສາມາດພັກດັນພາລະໃຫ້ຜູ້ຊື້ ຫຼື ຜູ້ບໍລິໂພກໄດ້ ແນວໃດກໍ່ຕາມໂຮງງານອາດຕັ້ງຢູ່ໄກຕະຫຼາດເພາະວ່າ ລາຄາສິນຄ້າຖືກກວ່າ ສາມາດຂາຍສິນຄ້າໄດ້ຫຼາຍກວ່າ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນໃນກໍລະນີທີ່ມີການແຂ່ງຂັນ ຈາກໂຮງງານອື່ນ.

5.3. ລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ໂຮງງານ (Basing point pricing system)

ລະບົບກຳນົດລາຄາທີ່ຈຸດຖານເປັນການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າຂອງອຸດສາຫະກຳບາງຊະ

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ນິດເປັນປະເພດການກຳນົດລາຄາທີ່ເຄີຍໃຊ້ໃນອາດິດເພື່ອ ຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງຜະຫຼິດສິນຄ້າບາງຢ່າງ ເຊັ່ນ: ອຸດສາຫະກຳເຫຼັກໃນສະຫະປັດອາເມລິກາ. ການກຳນົດລາຄາປະເພດນີ້ສະຖານທີ່ ຫຼື ຈຸດ ຖານຂອງແຫຼ່ງຜະຫຼິດໃດໜຶ່ງຈະຖືກເລືອກຂຶ້ນມາເພື່ອໃຊ້ເປັນສະຖານທີ່ກຳນົດລາຄາມາດຖານ ທັງໆທີ່ມີແຫຼ່ງຜະຫຼິດຫຼາຍໆແຫ່ງ. ການຜະຫຼິດສິນຄ້າເຖິງຈະຜະຫຼິດຍິ່ງຈຸດຖານ ຫຼື ທີ່ໃດກໍຕາມຈະ ໃຊ້ລາຄາດຽວກັນກັບລາຄາສິນຄ້າທີ່ຈຸດຖານບວກກັບຄ່າຂົນສົ່ງ. ການກຳນົດລາຄາປະເພດນີ້ເລີ່ມ ໃຊ້ໃນອຸດສາຫະກຳເຫຼັກ ແລະ ເຫຼັກກ້າໃນສະຫະລັດອາກາໃນຕອນຕົ້ນຂອງສະຕະວັດທີ່ 20 ທີ່ມີ ຊື່ວ່າ: Pittsburgh plus ໃນລະຍະຕໍ່ມາມີອຸດສາຫະກຳຫຼາຍກວ່າ 18 ປະເພດທີ່ໃຊ້ລາຄາລະບົບ ນີ້. ພາຍຫຼັງທີ່ໃຊ້ໄປຊົ່ວລະຍະໜຶ່ງຄື: ມາຮອດປີ 1924 ໄດ້ມີການໃຊ້ລະບົບຈຸດຖານຫຼາຍຈຸດຖານ ຫຼາຍຈຸດແທນ. ເຖິງຢ່າງນັ້ນກໍຕາມໄດ້ມີການໂຕ້ແຍ້ງກັນວ່າ: ລະບົບນີ້ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ແລະບໍ່ມີຄວາມ ເປັນທຳ. ຕໍ່ມາສານສູງສຸດໃນສະຫະລັດອາເມລິກາໄດ້ປະກາດວ່າ: ລະບົບການກຳນົດລາຄາປະ ເພດນີ້ຜິດກົດໝາຍ ແລະ ໄດ້ປະກາດເລີກໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການໃນປີ 1948.

ຜົນກະທົບທາງດ້ານທີ່ຕັ້ງ ຂອງລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ຈຸດຖານນີ້ກໍຄື: ເພື່ອກະຕຸ້ນ ສິ່ງເສີມໃຫ້ມີການລວມຕົວຂອງອຸດສາຫະກຳ ໃກ້ຈຸດຖານເຊັ່ນ: ຜູ້ຜະລິດເຫຼັກກ້າຕ້ອງມາຕັ້ງໂຮງ ງານຢູ່ໃກ້ກັນ. ນອກນັ້ນຍັງມີທ່າອ່ຽງຈຳກັດການແຂ່ງຂັນຂອງການຜະລິດໃນບໍລິເວນອື່ນໆ ທີ່ທ່າງ ອອກໄປ.

ຢ່າງໃດກໍຕາມລະບົບການກຳນົດລາຄາທີ່ຈຸດຖານ ຍັງຄົງໃຊ້ຢູ່ສຳລັບອຸດສາຫະກຳບາງ ປະເທດເຊັ່ນ: ອຸດສາຫະກຳຊີມັງຂອງອັງກິດ...

ລະບົບການກຳນົດລາຄາສິນຄ້າທັງ 3 ປະເພດທີ່ກ່າວມາ ໄດ້ຮັບການນິຍົມໃຊ້ຕ່າງກັນ ໄປໃນປະເທດຕ່າງໆເຊັ່ນ: ໃນສະຫະລັດອາເມລິກາ, ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ເຢຍລະມັນ.

ສັດສ່ວນຂອງທຸລະກິດ ທີ່ໃຊ້ການນຳນົດລາຄາປະເພດຕ່າງໆ ໃນສະຫະລັດອາເມລິ ກາ, ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ເຢຍລະມັນມີດັ່ງນີ້:

	F.O.B %	C.I.F %	Mixed %	Total %
ສະຫະລັດA	33	21	46	100
ຍີ່ປຸ່ນ	18	27	55	100
ເຢຍລະມັນ	21	32	47	100

ຮຽບຮຽງໂດຍ ອ.ຈ ສາລິກາ ອ່ອນສີ

ເວົ້າລວມແລ້ວ ບົດບາດການຂົນສົ່ງທີ່ມີຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດນັ້ນ ມັນໄດ້ ເປັນພື້ນຖານການດຳເນີນງານ ຂອງເສດຖະກິດ ເພາະການຂົນສົ່ງ ຈະເຊື່ອມຕໍ່ອົງປະກອບຕ່າງໆ ຂອງເສດຖະກິດ ໃນພື້ນທີ່ໃນກໍລະນີນີ້ການຂົນສົ່ງ ມີອິດທິພົນຕໍ່ລັກຊະນະກວ້າງໆ ຂອງກິດຈະກຳ ທາງເສດຖະກິດ.

ຢ່າງໃດກໍຕາມ ໃນຄະນະດຽວກັນ ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດ ກໍ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ທີ່ຕັ້ງ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງການຂົນສົ່ງນັ້ນກໍ່ຄື: ການຂົນສົ່ງ ແລະ ກິດຈະກຳທາງເສດຖະກິດ ຕ້ອງອາ ໃສ່ຊຶ່ງກັນ ແລະ ກັນ. ການຂົນສົ່ງທາງລົດໄຟ, ລົດໄຟມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ກິດຈະກຳທາງເສດ ຖະກິດ ພາຍໃນປະເທດ ໃນຂະນະທີ່ການຂົນສົ່ງທາງນໍ້າ ແລະ ທາງອາກາດມີບົດບາດຫຼາຍຕໍ່ການ ຄ້າ ແລະ ເສດຖະກິດລະຫວ່າງປະເທດ.